

Vergaderjaar 2015–2016

31 015

Kindermishandeling

Nr. 126

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 25 mei 2016

De vaste commissie voor Veiligheid en Justitie heeft op 13 april 2016 overleg gevoerd met de heer Van der Steur, Minister van Veiligheid en Justitie, over:

- **de brief van Minister van Veiligheid en Justitie d.d. 2 mei 2014 met de reactie op het nieuwsbericht «Man met half miljoen kinderpornoplaatjes vrij door fout OM» (Kamerstuk 31 015, nr. 101);**
- **de brief van de Minister van Veiligheid en Justitie d.d. 5 september 2014 houdende de voortgangsrapportage Kinderporno-
grafie en Kindersekstoerisme augustus 2014 (Kamerstuk
31 015, nr. 104);**
- **de brief van de Minister van Veiligheid en Justitie d.d. 1 juni
2015 houdende de voortgangsrapportage Kinderpornografie
en Kindersekstoerisme april 2015 (Kamerstuk 31 015, nr. 112);**
- **de brief van de Minister van Veiligheid en Justitie d.d. 23 juni
2015 inzake de coördinatie Europese campagne kindersekstoe-
risme «Don't Look Away» voor de jaren 2016–2017 (Kamer-
stuk 31 015, nr. 113);**
- **de brief van de Minister van Veiligheid en Justitie d.d. 27 janua-
ri 2016 met de reactie op een rapport van Europol in het
kader van de «European financial coalition against commercial
sexual exploitation of children online» (Kamerstuk 31 015, nr.
120);**
- **de brief van de Minister van Veiligheid en Justitie d.d.
29 februari 2016 inzake zedenmisdrijven (Kamerstuk 29 279,
nr. 300);**
- **de brief van de Minister van Veiligheid en Justitie d.d.
22 maart 2016 inzake de resultaten aanpak Kinderporno en
Kindersekstoerisme 2015 (Kamerstuk 31 015, nr. 121).**

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

De voorzitter van de commissie,
Ypma

De griffier van de commissie,
Nava

Voorzitter: Van Toorenborg
Griffier: Tielens-Tripels

Aanwezig zijn zes leden der Kamer, te weten: Bergkamp, Van Nispen, Van Oosten, Öztürk, Van der Staaij en Van Toorenborg,

en de heer Van der Steur, Minister van Veiligheid en Justitie.

Aanvang 15.03 uur.

De voorzitter:

Ik open dit algemeen overleg over kinderpornografie. Ik heet de Minister en zijn ambtenaren welkom. Er zijn veel sprekers namens de Kamer over dit belangrijke onderwerp. De spreektijd per fractie is vier minuten. Gelet op het onderwerp zou ik het liefst willen dat we geen beperking hebben ten aanzien van het aantal interrupties. Als het echter helemaal uit de hand loopt, zal ik niet schromen om in te grijpen. Het is dus aan u allen.

De heer Van Oosten (VVD):

Voorzitter. Ik zal mij trachten keurig te houden aan de vier minuten zoals u die ons geeft.

Laat ik om te beginnen een compliment aan de Minister maken over het feit dat hij heeft aangegeven haast te zullen maken met de modernisering van de zedentitel, de zedenwetgeving. We praten er al een aantal jaren over in deze Kamer en we stellen met elkaar volgens mij ook wel vast dat gegeven de komst van internet et cetera – het internet is er overigens inmiddels zo'n 30 jaar, zo niet langer – het toch echt tijd wordt om na te gaan denken over hoe het strafrecht vorm te geven waar het gaat om onder andere sexchatting en grooming. Het betreft allemaal heel nare fenomenen waarvan het zaak is om goed na te denken over langs welke weg de wet op dit ogenblik belemmeringen kent om adequaat op te kunnen treden. Ik hoor graag nog wel van de Minister welke wetsaanpassingen we kunnen verwachten en binnen welk tijdsframe, zodat we ons als Kamer daarop kunnen voorbereiden.

Een andere wet die in de maak is, is de wet computercriminaliteit III. Ik heb begrepen dat deze wet de mogelijkheid biedt voor opsporingsautoriteiten om te kunnen infiltreren in die enge, donkere netwerken waar bij wijze van spreken kinderen worden verhandeld. Volgens mij ligt die wet op het ogenblik bij de Kamer. Dus ik kan slechts een oproep aan mijzelf en mijn collega's doen om door te pakken met dat wetsvoorstel om te zorgen dat onze opsporingsautoriteiten ook de bevoegdheden hebben om de enge figuren te kunnen aanpakken die nu misbruik maken van het systeem zoals we dat kennen.

Vervolgens heb ik nog een paar vragen naar aanleiding van de punten die op de agenda staan. Naar ik heb begrepen heeft Nederland liaisonofficers onder meer op de Filipijnen. Is de Minister in de gelegenheid om iets van de ervaringen te delen die deze officers hebben opgedaan en om iets te zeggen over de successen die zij hebben kunnen boeken? In het politievakblad Blauw wordt de liaisonofficer in Manilla geciteerd, waarbij hij refereert aan het fenomeen van de Green Notice; dat is een bericht dat via Interpol wordt verspreid naar alle aangesloten lidstaten met informatie over een persoon die misdrijven heeft gepleegd tegen kinderen – ik heb het dus over kinderseksuïerisme – en die deze misdrijven mogelijk, ook zo vastgesteld door de rechter, opnieuw zouden kunnen begaan. Het is dan ook van groot belang dat we dat proberen te voorkomen, want daarvoor zitten we hier volgens mij ook met elkaar. In genoemd artikel doet de officer de oproep om de procedure in die zin te wijzigen dat het meer standaard wordt dat nagedacht wordt of zo'n Green Notice van toegevoegde waarde is. Kan die volgens de Minister inderdaad van toege-

voegde waarde zijn en zo ja, langs welke weg kan dit dan georganiseerd worden, juist ter voorkoming van kindermisbruik?

De voorzitter:

Voor de goede orde deel ik mede dat de inbreng namens de Kamer met betrekking tot de wet computercriminaliteit III is geleverd en dat het ministerie nu druk bezig is met de beantwoording.

De heer Van Nispen (SP):

Voorzitter. Ik vervang vandaag mijn collega Niene Kooiman bij het debat over dit toch wel zware onderwerp. Kijkend naar de geagendeerde stukken met al die verschillende aandachtspunten en initiatieven, kun je constateren dat er heel veel gebeurt qua aanpak van kinderpornografie en kinderseksstoerisme. Ik heb groot respect voor iedereen die zich dag in, dag uit inzet voor het bestrijden en tegengaan van deze walgelijke vorm van criminaliteit. De mensen bij de politie, het Openbaar Ministerie, het Meldpunt Kinderporno, Stop it Now! en vele anderen verdienen dan ook een groot compliment. Het is de taak van de regering om deze mensen voldoende in handen te geven in de strijd tegen kinderporno.

Veel gaat er goed, maar er zijn ook zorgen. In het algemeen steunt de SP de lijn dat er meer wordt ingezet op zwaardere zaken. «De slachtoffers moeten worden ontzet en er is meer ingezet op verspreiders en vervaardigers van kinderpornografie, dit alles zonder de simpele downloaders uit het oog te verliezen», zo stelt de Minister. Maar wat zegt dit nou? Ook die downloaders zijn onderdeel van vraag en aanbod. Is het nu zo dat hier alleen op gehandhaafd wordt als er nog capaciteit over is, dus als de financiële middelen het toelaten? Graag krijg ik hierop een eerlijke reactie. Nog meer zorgen op dit gebied. In de meest recente rapportage van de politie en het OM lees ik letterlijk dat de komende jaren grote investeringen nodig zijn omdat voldoende goed opgeleide digitaal rechercheurs cruciaal zijn en omdat er grote verbeteringen in de ICT-infrastructuur nodig zijn om de ontwikkelingen bij te houden. Denk aan innoverende technieken en een steeds grotere hoeveelheid data. Hoe gaan we hier nu mee om? Hoe verhoudt dit zich tot de enorme financiële problematiek op het Ministerie van Veiligheid en Justitie? Kunnen we erop vertrouwen dat de vereiste investeringen gedaan zullen worden? Hoeveel capaciteit is er nu aan digitale recherche en in hoeverre wordt die uitgebreid?

Er is een speciaal bankenteam binnen het Team High Tech Crime dat analyseert of geldsporen te herleiden zijn tot inkomsten uit criminele activiteiten, waaronder kinderporno. Hoe loopt het met dat bankenteam? Zijn er al resultaten over te melden?

Het Meldpunt Kinderporno ontving vorig jaar 23.000 meldingen, hetgeen een stijging betekent van 54%. Het meldpunt behandelt al die meldingen met 5,5 fte. De werkzaamheden van het meldpunt komen dan ook onder druk te staan. Het budget is niet meegegroeid met die onophoudelijke stijging van meldingen. Het verwerken van die meldingen is juist heel erg belangrijk, maar nog beter is het voorkomen ervan. Het Expertisebureau Online Kindermisbruik, het EOKM, zet zich ook in voor de bestrijding van kinderseksstoerisme. Deze werkzaamheden komen hier nog eens bovenop zonder dat er extra geld tegenover staat. Ook de hulplijn Stop it Now! hoort hierbij, maar is haar toekomst niet zeker. Het onzalige standpunt uit het verleden dat ze maar sponsors moest gaan zoeken, is destijds, mede onder druk van de SP, enigszins verlaten. Want ze zien je al aankomen bij het bedrijfsleven: hallo, wilt u onze hulplijn tegen pedofielen sponsoren? Dat lijkt mij nou niet de beste acquisitie. Bovendien zie ik het voorkomen van kindermisbruik echt als een taak van de overheid. Ik verneem hierop dan ook graag de reactie van de Minister. Nu is er een minimale subsidie tot 2017. Maar wat gebeurt er daarna? Wat brengt de toekomst? Is de Minister bereid om hierover in overleg te gaan met zijn collega van VWS?

Over de bestrijding van kinderekstoerisme heb ik nog twee vragen. Het plaatsen van liaisonofficers in risicolanden blijkt succesvol te zijn. Zal dat beleid worden voortgezet of zelfs uitgebreid? Welke stappen zijn er gezet in het verbeteren van de samenwerking en de informatie-uitwisseling met andere Europese landen?

Dan heb ik nog enkele vragen over het aanpakken van de websites. Kinderporno moet zo kort mogelijk beschikbaar zijn op Nederlandse servers om verdere verspreiding te voorkomen. Daarvoor hebben we de Notice-and-Take-Down-procedure. Maar wat blijkt? Er zijn er nog steeds die niet meewerken. Dat is toch onverteerbaar? Hoe kan dat? We spreken hier al minimaal zeven jaar over. Nog steeds is er met name één Nederlandse hosting provider die zich niet wenst te gedragen conform die «notice and takedown»-code. Wat is het plan van de Minister in dezen? Hij zegt dat strafrechtelijke vervolging van bad hosters niet zal werken. Kan hij dat toelichten? Zoals het nu gaat, werkt het namelijk ook niet. Hoelang moeten we hier nog op wachten en hoelang gaan we hier nog over spreken? Worden andere, creatieve mogelijkheden onderzocht? In 2013 heeft de SP ervoor gepleit om mensen die veroordeeld worden voor het downloaden van kinderporno naast een straf standaard een schadevergoedingsmaatregel op te leggen, ook als er geen slachtoffer is dat zich kan melden, wat natuurlijk vaak het geval zal zijn; ook dan is het namelijk geen slachtofferloos delict. De opbrengst van die maatregel zou prima besteed kunnen worden aan bijvoorbeeld Stop it Now!, dit om nieuwe slachtoffers te voorkomen. Hier werd destijds enthousiast op gereageerd, maar ik heb er eigenlijk nooit meer iets over vernomen. Daarom mijn vraag aan de Minister hoe het hier nu mee staat.

De heer **Van Laar** (PvdA):

Voorzitter. Ik vervang mijn collega Marith Volp. Door kinderporno worden kinderen levenslang beschadigd. Vaak zwerven beelden jaren, zo niet decennia rond. Kinderpornografie wordt steeds gewelddadiger en extremer en de slachtoffers worden steeds jonger. Daarnaast wordt het vervaardigen van kinderporno steeds lucratiever en dat heeft weer tot gevolg dat meer kinderen het risico lopen er slachtoffer van te worden. De aanpak van de bestrijding van kinderpornografie in Nederland gaat steeds beter, maar wat ons betreft volstaat die aanpak nog steeds niet.

De laatste keer dat we over dit onderwerp spraken, is alweer enige tijd geleden. In zijn brief van 2 mei 2014 gaat de Minister in op een nieuwsbericht van 8 april 2014 over het nietig verklaren van kinderpornodagvaardingen door de rechter. Er is een verschil van inzicht tussen het OM en de rechter over de mate waarin de tenlastelegging specifiek moet zijn. Het OM wilde graag werken met een verkorte tenlastelegging en een selectie van het materiaal. Daartegenover staat dat de verdachte moet weten voor welk materiaal en daarmee ook voor welk delict hij precies wordt vervolgd. De Hoge Raad heeft op 17 november 2015 duidelijkheid gegeven over de tenlastelegging bij grootschalig bezit van kinderporno. Kan de Minister aangeven of wat hem betreft met dit arrest het probleem is opgelost? Of worden er nog steeds tenlasteleggingen nietig verklaard? In een eerder overleg heeft mijn collega Volp aangegeven dat ons signalen bereikten dat bij verdenking van kinderporno niet alle beeld dragers direct door de politie en het OM werden meegenomen. Hierdoor bestaat de kans dat bewijsmateriaal verdwijnt of zelfs dat het materiaal de weg naar het internet vindt en verspreid wordt. Kan de Minister aangeven hoe gewaarborgd wordt dat alle beeld dragers door het OM en de politie bij verdenking van kinderporno worden ingenomen?

Het Expertisebureau Online Kindermisbruik, het voormalig Meldpunt Kinderporno, heeft een brief gestuurd met een aantal belangrijke punten. Zo wijst het op het toegenomen aantal meldingen in 2015, zo'n 23.000. Ook noemt het EOKM in deze brief het bestaan van de niet-coöperatieve hoster. De strafrechtelijke aanpak is volgens de Minister niet de meest

effectieve aanpak van deze hosters, zo schrijft hij, aangezien de content namelijk gemakkelijk kan overspringen naar een andere aanbieder. In de twee voortgangsrapportages die vandaag zijn geagendeerd, komt het idee van samenwerkingsverbanden met publieke en private partijen om dit probleem aan te pakken, terug. Een lopend project is bijvoorbeeld Nederland Schoon. De Partij van de Arbeid wil graag weten of er inmiddels een oplossing is voor de hosters die het materiaal niet van hun server afhalen. Is het niet zo dat wegens neutraliteit hosters eigenlijk niet op basis van een notificatie omtrent strafbare content mogen ingrijpen en dat de aanpak van niet-coöperatieve hosters juist gebaat is bij een strafrechtelijke aanpak omdat hosters op deze manier wettelijk verplicht kunnen worden om de content van een server te bekijken en te verwijderen en zich niet enkel op vrijwillige basis houden aan de Notice-and-Take-Down-afspraken?

Het EOKM doet het verzoek om met het ministerie in gesprek te gaan over de punten die het noemt in zijn brief. Zo heeft het EOKM grote zorgen over de financiering van zijn programma's. De collega's Kooiman en Volp hebben zich al eerder ingezet voor het behoud van de financiering van Stop it Now! Is de Minister bereid om met het EOKM in gesprek te gaan? Zo ja, wanneer kan hij de Tweede Kamer informeren over de uitkomsten van dat gesprek?

In beide voortgangsrapportages spreekt de Minister over de mogelijkheid van het weigeren en vervallen verklaren van paspoorten. In artikel 23 van de Paspoortwet staat dat vervallenverklaring is toegestaan als er een geground vermoeden bestaat dat een persoon in het buitenland handelingen zal verrichten die bedreigingen vormen voor de veiligheid van Nederland of van bondgenoten. We willen absoluut niet dat verdachten van kinderporno of kindermisbruik tijdens hun proces of in afwachting daarvan naar het buitenland gaan. Als er een indicatie van vluchtgevaar is, worden verdachten doorgaans in voorlopige hechtenis genomen. In hoeverre gebeurt dit bij zedendelinquenten? Komt het voor dat verdachten van kindermisbruik in afwachting van hun proces vrij blijven rondlopen? Kan de Minister aangeven hoe vaak er gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid van artikel 23 van de Paspoortwet om te voorkomen dat iemand vlucht?

Seksueel gedrag manifesteert zich ook steeds meer digitaal. Kinderen beschikken op steeds jongere leeftijd over smartphones, hebben toegang tot het internet en groeien op in een wereld waarin het reële en het digitale leven in elkaar overlopen. De Partij van de Arbeid vindt dat je kinderen hierin moet begeleiden door goede seksuele voorlichting die leidt tot seksuele weerbaarheid. Deze voorlichting moet daarom ook de mogelijkheden en problemen van digitaal seksueel gedrag omvatten, dit om te voorkomen dat kinderen verstrikt raken in grensoverschrijdend seksueel gedrag zowel offline als online. We zijn dan ook blij dat de Minister dit erkent en dat hij de bescherming tegen dit grensoverschrijdend seksueel gedrag via internet wil versterken en dat hij een traject wil starten om het gesprek over samenwerking tussen onderwijs, zorg en strafrechtketen te faciliteren en te versterken. Hoe staat het met deze ketenbrede samenwerking en hoe verhoudt deze zich tot het punt van het EOKM over de brede campagne over sexting? Mijn partij zou hier in ieder geval voorstander van zijn.

Mevrouw Bergkamp (D66):

Voorzitter. Seksuele dwang en kinderporno zijn onacceptabel. Mannen of vrouwen die met hun tengels aan kinderen zitten, moeten hiervoor worden gestraft. De opsporing gaat gelukkig steeds beter. Complimenten aan iedereen die zich hiervoor inspent, want dat is heel erg lastig werk. Laten we scherp voor ogen houden dat voor elk plaatje of elke foto iemand is misbruikt. Het is dan ook triest om te vernemen dat wereldwijd het online-aanbod van kinderporno toeneemt. We weten steeds meer en

we weten ook dat het nog het topje van de ijsberg is. Ik vraag de Minister hoe we dit monster nu kunnen verslaan. Kan hij aangeven hoe het beleid verder wordt aangescherpt of vernieuwd? D66 is verheugd dat de Minister zich gaat inspannen om de zedenwetgeving te moderniseren. Net als mijn collega van de VVD zou ik graag vernemen wat dat betekent qua wetgeving en het proces daarbinnen.

Elk moment van de dag zijn 750.000 mensen online op zoek naar seks met minderjarigen. Ik schrok toen ik achter dat cijfer kwam: 750.000 mensen. Nederland kent een goede digitale infrastructuur en dit zorgt er ook voor dat er relatief veel materiaal op Nederlandse servers is te vinden. Dat is niet iets waar je als Nederland trots op kunt zijn. Wat kunnen we daaraan doen? Het lijkt er namelijk op dat wanneer we een website sluiten, er meteen weer een nieuwe oppopt met een nieuw IP-adres. Vorig jaar is het aantal meldingen van beeldmateriaal van kinderporno op het internet verdubbeld. De verwachting is ook dat dit aantal blijft stijgen. 842 onderzoeken en interventies vonden plaats, maar omdat het nog steeds moeilijk is om een verdachte van een IP-adres op te sporen, zijn betere opsporingsmogelijkheden en -methoden nodig, aldus de politie. Wat vindt de Minister hiervan?

Als ik het goed begrijp, zijn er op dit moment 150 mensen bij de politie die zich specifiek bezighouden met de bestrijding van kinderporno. Er zit één iemand in Azië. Gelet op de toename van het aantal meldingen is mijn vraag aan de Minister of de huidige capaciteit wel voldoende is. We lezen ook dat er veel meldingen worden gedaan maar de hoeveelheid veroordelingen blijft onduidelijk. Graag verneem ik hierop de reactie van de Minister. Ook lees ik dat de prestaties van zowel de politie als het Openbaar Ministerie substantieel verbeterd zijn als het gaat om de aanpak van kinderporno tussen 2010 en 2014. Gaat dit specifiek over de aanpak in Nederland en kan de Minister dit verder toelichten?

Er is een verschil tussen iemand die worstelt met gevoelens van pedofilie maar hier niet naar handelt en een pedoseksueel die seks heeft met kinderen. Voor mijn fractie is het belangrijk dat er voldoende laagdrempelige hulppunten zijn zoals Stop it Now! en Rutgers. Die zijn daarbij cruciaal. Ik vraag daarom aan de Minister of deze organisaties voldoende zijn toegerust om hun taak actief in te vullen en mensen naar de juiste hulp door te verwijzen. Bij Stop it Now! kwamen vorig jaar 200 telefoontjes binnen van voornamelijk mannen met een hulpvraag. Dat klinkt als veel maar bijvoorbeeld in Engeland komen 4.000 telefoontjes binnen bij een vergelijkbare organisatie. Heeft Stop it Now! voldoende bekendheid en hoe zit het met de subsidie?

Ook over de behandeling heb ik een aantal vragen. Wat is nu effectief? Zo is de effectiviteit van virtuele kinderporno tijdens een behandeling niet aangetoond, simpelweg omdat er te weinig onderzoek naar is gedaan. D66 vindt het belangrijk om er wel onderzoek naar te doen. Kan de Minister aangeven of we in Nederland meer met supportgroepen moeten werken zoals in Canada en het Verenigd Koninkrijk en, zo nee, waarom niet? Dat zijn groepen mensen die werken met vrijwilligers, een soort buddy's, die vrijkomen na het uitzitten van een straf en daarbij ondersteund worden. In die landen leidt dat tot 70% reductie in de recidivecijfers.

Mijn toenmalige collega Magda Berndszen heeft in 2014 een motie ingediend om eenmalig 2 miljoen ter beschikking te stellen voor Interpol om kinderporno en sekstoerisme te bestrijden, welke motie ook is aangenomen. Het ging daarbij, zoals gezegd, om een eenmalig bedrag. Mijn vraag aan de Minister is: is het niet tijd te komen tot een herhaling of hebben we het allemaal onder controle?

De heer **Öztürk** (Groep Kuzu/Öztürk):

Voorzitter. Wij moeten onze kinderen beschermen. Kinderen staan zwak en de kinderverkrachters staan sterk. Dat moeten we nu eindelijk veranderen.

Het is aan ons als politici om deze onrechtvaardigheid keihard aan te pakken. Wij lezen dat de Minister de zedenwetgeving wil moderniseren zodat we voortaan digitaal misbruik beter kunnen bestrijden. Dat is goed, maar DENK wil bij die modernisering van de zedenwetgeving ook het zwaarste zedendelict harder aanpakken. Dan heb ik het over de kinderverkrachters. Ik begin met een uitspraak van een slachtoffer, André genaamd: «De Nederlandse justitie creëert monsters. In dit land krijgt een pedofiel alle gelegenheid zich rustig te ontwikkelen, opnieuw te beginnen na zijn veroordeling en steeds gemener te worden».

Mevrouw **Bergkamp** (D66):

Mijn collega van DENK geeft aan dat het hierbij gaat om pedofilie. Is hij het met mij eens dat er een verschil is tussen pedoseksuelen en pedofielen? Pedofielen hebben nog geen veroordeling gehad en hebben gelukkig nog niet allerlei misdrijven begaan en pedoseksuelen wel. Erkent de collega dat en, zo ja, wil hij dat ook in zijn bewoordingen meenemen?

De heer **Öztürk** (Groep Kuzu/Öztürk):

Dat staat ook op de volgende pagina van mijn tekst. Ik heb het over pedoseksuelen, psychopaten.

André was het allereerste slachtoffer van de pedoseksueel Jack E. uit Roermond, de stad waar ik vandaan kom. Jack E., een pedoseksueel die al ruim 20 jaar actief is en die na een vervolging in 2004 vrijkwam en na een jaar celstraf zich weer vergreep aan vijf kinderen. Wat vindt de Minister hiervan? Vindt hij dat het Ministerie van Justitie hiervoor een verantwoordelijkheid draagt? Wat zegt hij tegen de kinderen die verkracht worden door iemand die al eerder voor verkrachting is veroordeeld? Wij van DENK willen een hardere aanpak. Kinderverkrachters verdienen niet een tweede kans met onze kinderen. Daarom willen wij dat de rechter de mogelijkheid krijgt kinderverkrachters zeer zwaar te straffen. Dan hebben we het over verplichte chemische castratie. In bepaalde omstandigheden moet de rechter de ingrijpende maatregel van verplichte chemische castratie op kunnen leggen.

Wat gebeurt er in het buitenland? In Duitsland bestaat er voor kinderverkrachters de mogelijkheid om zich vrijwillig te laten castreren. In Engeland hebben circa 100 gevangenen, pedoseksuelen, zich vrijwillig aangemeld voor chemische castratie. De castratie behoort tot een proef van de Britse overheid waar pedoseksuelen met een hoge risicofactor gecastreerd kunnen worden. Polen is het eerste land in de Europese Unie waar chemische castratie bij kinderverkrachters verplicht kan worden opgelegd.

Mevrouw **Bergkamp** (D66):

DENK is een voorstander van verplichte castratie. Ik kan mij iets voorstellen bij vrijwilligheid. Mijn toenmalige collega Boris Dittrich heeft zich er volgens mij ook wel eens over uitgesproken, maar verplichte castratie vind ik nogal wat. Is DENK bijvoorbeeld ook voor verplichte lijfstraffen? Hoe ver wil DENK gaan wat betreft die verplichting? Het is toch een soort verminking.

De heer **Öztürk** (Groep Kuzu/Öztürk):

Op de verplichting wilde ik net ingaan. Uit onderzoek van Corine de Ruiter blijkt dat 32% van de tbs-behandelde, genezen kinderverkrachters het blijft doen. 80% van hen is psychopaat en probeert dan in een tbs-kliniek mee te doen om uiteindelijk weer vrij te komen. Het is bewezen, wat ook door een deskundige wordt bevestigd, dat verplichte invoering van chemische castratie een manier is om dit soort mensen van onze samenleving weg te duwen. Daarom stellen we dit voor.

Mevrouw **Bergkamp** (D66):

Ik probeer me even voor te stellen hoe dat dan moet worden uitgevoerd. Betekent het dus dat iemand zijn leven lang verplichte castratie moet krijgen en dat dit iedere dag gecheckt moet worden? U zegt zelf dat de recidive erg hoog is, wat ook een zorgpunt is voor D66. We hebben ook gevraagd om wat meer onderzoek te doen om die recidive terug te brengen. Als DENK het heeft over verplichte castratie betekent dit in de praktijk dat iemand zijn hele leven lang erop gecontroleerd moet worden dat hij zijn pilletje neemt. Heeft DENK ook nagedacht over de uitvoering van een dergelijke maatregel?

De heer **Öztürk** (Groep Kuzu/Öztürk):

De meeste mensen die zoiets doen, zitten al in een tbs-instelling. Door verplichte castratie krijgen ze de pillen, evenals de nodige ondersteuning om ervoor te zorgen dat ze van onze kinderen afblijven. Als dat dan iets meer kost dan we nu investeren in tbs-klinieken, dan zeg ik dat dit het wel waard is gelet op alle kinderen die we tegen deze personen moeten beschermen.

De **voorzitter**:

U vervolgt uw betoog.

De heer **Öztürk** (Groep Kuzu/Öztürk):

De bekende forensisch psychiater Corine de Ruiter onderzocht de dossiers van 94 aanranders en verkrachters. Deze waren behandeld in een tbs-kliniek en vervolgens genezen verklaard. Van deze 94 gingen er 32 weer in de fout. 1 op de 3 dus. Dat is een alarmerend percentage. Dan gaat het om de personen die door het systeem zogenaamd genezen zijn. Corine de Ruiter stelt dat chemisch castreren effectief kan zijn. In een rapport dat zij in opdracht van het Ministerie van Veiligheid en Justitie schreef, geeft zij een overzicht van de effectiviteit van verschillende methodes en geeft zij ook aan bij welke personen deze het beste kunnen worden toegepast. Ik wil de Minister een aantal vragen stellen. Wat vindt de Minister van chemisch castreren? Wat vindt hij van de voorbeelden uit het buitenland? Wat vindt hij van de studie van Corine de Ruiter? Is verplicht chemisch castreren juridisch mogelijk? Is de Minister bereid die weg op te gaan? Ik wil ook mijn collega's vragen hoe zij hierover denken om samen misschien een weg in te slaan waardoor wij onze kinderen kunnen beschermen. Kinderverkrachters verdienen geen tweede kans met onze kinderen.

De heer **Van der Staaij** (SGP):

Voorzitter. Er gebeurt heel veel goeds in de bestrijding van de afschuwelijke kinderpornografie. Dat mogen we vaststellen als we de brieven en de rapportages waarover we het vandaag hebben, lezen. Wij zijn blij dat er tussen kabinet en Kamer en ook binnen de Kamer een grote eensgezindheid is in het toekennen van grote prioriteit aan het bestrijden van dergelijk afschuwelijk kindermisbruik. Zoals ook uit de voorliggende stukken blijkt, hebben we wel een complex wetboek op het punt van de zeden. Ook het Openbaar Ministerie geeft ten aanzien van de richtlijn voor strafvordering seksueel misbruik minderjarigen aan dat de strafmaxima te weinig houvast bieden om ze als richtsnoer te gebruiken bij de vervolgingskeuze en strafeis. Wij vinden het dan ook een goede zaak dat een evaluatie van de zedentitel heeft plaatsgevonden. Dat uitvoerige rapport geeft allerlei suggesties voor verbetering, vooral op het punt van de soms te complexe, vage of moeilijk toepasbare omschrijvingen en de aansluiting bij moderne digitale vormen zoals sexting, sexchatting en seksuele afpersing.

De Minister heeft toegezegd dat er in het najaar een wetsvoorstel n consultatie gaat. Juist bij de ingrijpende zaken waarover we het hier hebben, moet onduidelijkheid zo veel als mogelijk worden weggenomen.

Dus wij zien daar naar uit. Ik heb ook goed gelezen dat het niet de bedoeling is om tot versoepelingen of iets dergelijks te komen in de delictomschrijving. De afgelopen periode hebben we op goede gronden aanscherpingen gehad, maar heb ik het goed begrepen van de Minister dat dit niet een doelstelling is van deze herziening?

Dan meer specifiek op het punt van kinderporno en kinderseksuïalisme: de proactieve aanpak is uitstekend en belangrijk maar mijn vraag is wel of de zwaarste zaken ook de meeste aandacht krijgen. Met betrekking tot de internationale aanpak schreef de Minister een jaar geleden dat hij beziet of en op welke wijze de aanpak ten opzichte van de liaisons kan worden voortgezet. Wat is precies het resultaat van het onderzoek naar het functioneren van die liaisons en worden er ook concrete maatregelen genomen tegen mensen die uitreizen naar risicolanden die al eerder veroordeeld werden?

Wat betreft de digitale recherche deel ik het punt dat de SP naar voren haalde, dat we hier al zo lang over spreken over die ene provider die niet structureel meewerkt. Moeten internetbedrijven die niet meewerken aan een onderzoek of die niet optreden tegen kinderporno niet gewoon zelf strafbaar gesteld worden? Omdat we het al zo vaak over dit onderwerp gehad hebben, wil ik die vraag toch wel met enige drang op het bordje van de Minister leggen.

We hebben informatie gehad over de afdoening van kinderpornozaken in 2013. Is er al wat bekend over de cijfers voor 2014 en 2015?

Mijn laatste punt betreft kinderporno in tbs-klinieken en gevangenis. In het rapport over 2015 is te lezen dat er ook materiaal beschikbaar was in tbs-instellingen. Dat mag natuurlijk niet gebeuren. Wordt er steeds gecontroleerd op de aanwezigheid van aanstootgevend materiaal?

Voorzitter: Van Oosten

De **voorzitter**:

Het woord is aan mevrouw Van Toorenborg namens de CDA-fractie.

Mevrouw **Van Toorenborg** (CDA):

Voorzitter. Terecht hebben heel veel collega's vandaag complimenten gegeven aan de Minister, aan zijn ambtenaren en in hun kielzog aan alle anderen die zich met dit onderwerp bezighouden. Ik wil hierbij specifiek noemen de mensen die hiermee dagelijks aan het werk zijn en de meest afschuwelijke dingen meemaken en alles op alles zetten om uiteindelijk dit monster te beteugelen. Ik heb daar een grenzeloos respect voor en volgens mij hebben we dat allemaal. Het is onbeschrijfelijk moeilijk werk, waarvoor deze mensen een heel groot compliment verdienen. Het gaat gelukkig goed. Alleen, naarmate het beter gaat in de aanpak zien we ook dat er steeds meer aan de hand lijkt te zijn. Dat krijgen we natuurlijk ook door van de organisaties die zich hier heel erg intensief mee bezighouden. We hebben er bijvoorbeeld een brief van het EOKM over gekregen. Mevrouw Gerkens, hier vandaag ook aanwezig, zet zich hier zeer voor in en heeft ons een mooie brief geschreven die mijns inziens heel belangrijke punten bevat. Zo staat er in de brief dat er steeds meer hulpverlening nodig is en dat steeds meer mensen contact willen met het EOKM, zowel aan de slachtofferzijde als aan de zijde van de daders of de potentiële daders. Is de Minister bereid om om de tafel te gaan zitten met het EOKM om te bezien op welke punten het een bijdrage kan leveren? Ik begrijp wel dat het financieel ingewikkeld is, maar we zouden graag zien dat er ruimte komt om het werk te kunnen voortzetten. We hebben te maken met een zeer ingewikkeld thema, waar we gelukkig overigens allemaal niet omheen draaien ook al is het heel lastig, want we hebben het hier over hulpverlening aan mensen die in staat zijn de meest afschuwelijke dingen te doen. Het is dus best ingewikkeld om het daarover te hebben omdat je ze eigenlijk het liefst allemaal tegen de muur

zet, maar we moeten ons realiseren dat we een traject inzetten om te proberen mensen te weerhouden van dergelijke daden. Hoe graag we er eigenlijk geen woorden aan vuil zouden willen maken, we hebben toch die verantwoordelijkheid. Het moet dus gebeuren en er moet ook geld voor zijn. Het is niet anders. Wat gaat de Minister met het Ministerie van VWS doen om ervoor te zorgen dat dit daadwerkelijk gebeurt?

Ook wij willen graag weten wanneer de Minister komt met de aanvullingen op de wetgeving die hij eerder heeft genoemd, teneinde ervoor te zorgen dat er op een aantal punten daadwerkelijk verbetering plaatsvindt. Terecht wordt ook vanuit het veld aangegeven dat Oostenrijk daarin al een paar stappen heeft gezet. Wat kunnen we op dit punt van Oostenrijk leren? We hebben eerder gevraagd om een internationale database voor materiaal. Nationaal hebben we al wat, hetgeen kan helpen bij de opsporing. De Minister heeft aangegeven dat hij daar op internationaal vlak eigenlijk niet aan wil, omdat het technisch zo lastig is. Ik vraag hem opnieuw of een internationale databank geen meerwaarde heeft op basis waarvan je kunt vergelijken en ingrijpen. Wil de Minister dat heroverwegen?

Als CDA hebben we er eerder voor gepleit om levenslang toezicht te hebben voor de gevaarlijkste categorie, wat gelukkig ook gelukt is. Is het niet mogelijk ervoor te zorgen dat met dat toezicht ook wordt voorkomen dat mensen uitreizen? Ik heb het dan bijvoorbeeld over het innemen van het paspoort. Het is overigens een lastig punt, want met een ID-kaart is het mogelijk dat iemand toch vertrekt. Wat gaat de Minister hieraan doen? Over de foute aanpak van hostingbedrijven heeft de heer Van der Staaij al een terechte opmerking gemaakt. Wanneer gaan we die bedrijven gewoon vervolgen? Ze bieden gelegenheid tot de ernstigste misdrijven. Wat mij betreft moeten ze gewoon vastzitten en helemaal niet meer de ruimte hebben om een nieuwe hostingprovider te worden.

Tot slot nog iets over voorlichting. Als ik met jeugdigen praat, valt het mij op dat ze net als wij allemaal aan het kijken zijn hoeveel volgers ze hebben op bijvoorbeeld Twitter of Instagram. Met name meisjes van 13, 14 en 15 jaar denken dat het heel erg goed is om maar volgers te accepteren. Ze realiseren zich daarbij onvoldoende dat ze op die manier ook griezels aan het accepteren zijn. Ik merk gewoon dat ze het niet weten. Als ik met die meiden praat, zitten ze een beetje schimmig naar me te kijken en draaien ze eromheen. Ik ben er confronterend in. Wat gaat de Minister met zijn collega's van Onderwijs en VWS doen om ervoor te zorgen dat het bij die meiden tussen de oren komt: let op wie je toelaat op je computer, want je laat ze gewoon binnen in je leven?

Mevrouw **Bergkamp** (D66):

Ik ben het helemaal eens met mevrouw Van Toorenborg dat kinderen op Facebook weinig kritisch zijn waar het gaat om het selecteren van volgers. Ik zie hierin echter een belangrijke rol van de ouders en niet zozeer van de overheid. Vindt het CDA dat ook en moeten we ons er dus ook niet meer op richten om dit onder de aandacht van de ouders te brengen in plaats van dat de overheid hierop moet ingrijpen?

Mevrouw **Van Toorenborg** (CDA):

Ja, dat is waar, natuurlijk moeten ouders dat, maar ik zie hierin wel een generatieverschil. Op sommige scholen zijn heel jonge leerkrachten heel alert op dat punt. Door hun leeftijd staan ze wat dichterbij die kinderen en zijn ze er op een of andere manier wat handiger in. Wellicht accepteren die kinderen wat meer van deze leerkrachten als ze het in de klas bespreekbaar maken. Ik kan het wel tegen mijn kind zeggen maar dat heeft met haar vriendinnetjes weer andere gesprekken. Als CDA vinden we uiteraard dat het begint bij de ouders en de directe netwerken. Wel denken wij dat er vanuit de zorg en het onderwijs iets extra's gedaan kan

worden. Vandaar mijn indringende oproep om ook die weg te bewandelen. Ouders, perfect, maar zeker ook de school.

Mevrouw **Bergkamp** (D66):

Ik ben blij met de reactie van mevrouw Van Toorenborg dat ouders «in the lead» zijn. Is het wat betreft onderwijs een concreet voorstel van het CDA om dit onder mediawijsheid te laten vallen? Of zoekt het CDA het ook buiten het onderwijs?

Mevrouw **Van Toorenborg** (CDA):

Ja, heel veel docenten hebben de leergang mediawijsheid al gevolgd. Ik denk verder aan Ouders Online. Er zijn allerlei linkjes, maar we moeten het misschien wel nog meer bekendmaken. Ik weet ook van het bestaan van al die sites evenals van al die programma's op school, maar als ik mijn eigen dochter met haar vriendinnen er vervolgens op aanspreek, kijken ze mij allemaal glazig aan. Dus we denken wel dat we hier heel veel geregeld hebben, maar wanneer je een paar jonge meiden vraagt hoe het dan eigenlijk zit, blijken ze iedereen te accepteren als volger. Op de een of andere manier zitten onze kids dus in een heel andere wereld. Daarom is het nodig om er wat dat betreft een tandje bij te zetten.

Voorzitter: Van Toorenborg

De **voorzitter**:

De Minister heeft mij ingefluisterd dat hij heel graag een kwartier met zijn ambtenaren wil overleggen om de Kamer optimaal te kunnen antwoorden.

De vergadering wordt van 15.40 uur tot 15.55 uur geschorst.

De **voorzitter**:

Ik geef het woord aan de Minister.

Minister **Van der Steur**:

Voorzitter. Dank aan de woordvoerders voor de door hen gemaakte opmerkingen en gestelde vragen. Ook dank voor de complimenten die zijn gemaakt voor het beleid van de afgelopen jaren. Ik wil deze wel doorgeven aan de mensen om wie het hier gaat. Ik noem hierbij de politie en het Openbaar Ministerie maar ook de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen, die de afgelopen jaren een heel grote bijdrage heeft geleverd aan het steeds maar weer zijn van een positieve luis in de pels van niet alleen de overheid maar ook de samenleving om te identificeren en onderzoek te doen naar de vraag wat de meest effectieve manier is om dit vreselijke fenomeen zo effectief mogelijk aan te pakken. Het is verder van groot belang vast te stellen dat bij de bestrijding van kinderporno en bij de behandeling van pedofielen en pedoseksuelen een belangrijke rol wordt vervuld door bijvoorbeeld het Meldpunt Kinderporno, de zorgverlening, de reclassering en in zekere zin ook het gevangeniswezen. Ik denk dat we ons goed moeten realiseren dat een succesvolle aanpak op alle terreinen, waaronder preventie en repressie, afhankelijk is van de goede samenwerking tussen al die partijen. De complimenten die de woordvoerders vandaag gemaakt hebben zou ik dan ook graag willen doorschuiven naar al die mensen die dag in, dag uit hard werken om dit fenomeen de kop in te drukken, voor zover dat kan.

De heer Van der Staaij merkte op dat dit bij uitstek een onderwerp is waarbij Kamer en regering samen optrekken. De Kamer heeft op dit punt de regering de afgelopen jaren vaak scherp gehouden. Bijvoorbeeld de extra capaciteit die er al enige jaren is voor de aanpak van kinderporno, is mede te danken aan de scherpste die de Kamer daarin heeft getoond. Ik

ervaar de opmerkingen die in dit algemeen overleg zijn gemaakt ook als een steun voor het beleid zoals we dat voeren. Ons beleid is gericht op een zo effectief mogelijke aanpak, waarbij we ons primair richten op de producenten van kinderporno. We moeten er alles aan doen om met name in het binnenland maar zeker ook in het buitenland kinderen die in een schrijnende situatie verkeren waarin ze misbruikt worden ten behoeve van het produceren van kinderporno, te vrijwaren van dit afschuwelijke misdrijf. Daarnaast is er de aanpak van downloaders van de geproduceerde kinderporno en wel om twee redenen. Ten eerste dat we niet kunnen uitsluiten dat zich ook daar het risico van misbruik kan voordoen en ten tweede dat we niet kunnen uitsluiten, zoals we ook wel gezien hebben bij de netwerken rond Robert M. in Amsterdam destijds, dat er voor het ontvangen van bepaalde vormen van kinderporno, ook het verzenden van kinderporno noodzakelijk is, hetgeen ook kan leiden tot misbruik. Dat alles maakt dat er voldoende stimulans is voor iedereen in die hele keten om de samenwerking effectief voort te zetten en er ook energie in te blijven steken. Uit het aantal meldingen zoals genoemd in het jaarverslag over het vorige jaar, komt naar voren dat het fenomeen nog niet weg is en dat gegeven de verdere digitalisering van onze samenleving de kans groot is dat het fenomeen de komende jaren in principe niet vanzelf zal verdwijnen.

We moeten in ieder geval vaststellen dat we de afgelopen jaren een duidelijk resultaat hebben geboekt op dit terrein, wat ook door veel woordvoerders is gezegd. In de Veiligheidsagenda is de bestrijding van kinderporno een van de prioriteiten. Ik noem verder de operationele aanpak. Bij de landelijke politie is hiervoor nog steeds 150 fte beschikbaar. Ondersteuning vindt plaats door het Expertisecentrum Kinderpornografie en Kindersekstoerisme (EKK). Verder is er de Tactische Stuurgroep Kinderporno en Kindersekstoerisme, waarin onder andere het Openbaar Ministerie en de politie zitting hebben. Daarmee wordt maatwerk geleverd bij de inzet van strafrechtelijke alternatieve interventies. Lichte zaken worden snel afgedaan, waarbij de ernst van het delict altijd leidend is. Meer capaciteit is daarmee vrijgemaakt voor het rechercheren naar de verspreiding, de productie en het misbruik. De interventies in 2015 zijn ook op dit punt boven verwachting: 842 interventies en dat zijn er 242 meer dan het streefcijfer van 600. Aan de ene kant is dat dus heel goed nieuws. We hebben meer kunnen doen dan we met elkaar hadden afgesproken en verwacht. Aan de andere kant is het ook minder goed nieuws, want het betekent dat er ook 842 zaken waren om op te pakken. Dat betekent dus dat we deze inzet moeten voortzetten.

We hebben ook met elkaar afgesproken dat we proactiever aan onderzoeken willen doen. De doelstelling die we hiervoor geformuleerd hadden was 20 voor 2015. Daar zijn er 25 van gedraaid, dus meer. Dat betekent dat in die proactieve onderzoeken inzicht wordt verkregen in netwerken van misbruikers en pedofielen, inclusief de centrale spelers daarin. Over deze resultaten heb ik de Kamer wat meer uitgebreid geïnformeerd in de brief van 21 maart.

Aanpak van kindersekstoerisme staat ook hoog op onze agenda. Tal van factoren zijn daarbij van belang: armoede, cultuur, de omvang van de seks- en de toeristenindustrie en de opkomst van virtuele opslagruimte. Dat maakt het tegelijkertijd een lastig te bestrijden fenomeen, maar er zijn zeker ook successen te boeken. Door de Virtual Global Taskforce waar onder andere de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en Australië deel van uitmaken, is de operatie Atlas uitgevoerd, een gezamenlijke actie die leidde tot de aanhouding van 306 verdachten wereldwijd, indicaties van ruim 100 jeugdige slachtoffers en verwijdering van een groot aantal sites op het zogenaamde Tor-netwerk dat onderdeel is van het dark web. Verder zijn in 2015 door intensief rechercheonderzoek in Nederland en de inzet van de Filipijnse liaisonofficier drie verdachten aangehouden en zes kinderen gered. In deze zaak was er zelfs vrees voor de levens van de

jonge slachtoffers. De aanpak richt zich daarnaast natuurlijk op het voorkomen van deze afschuwelijke vorm van misdaad. Preventie is onderdeel van een nieuw plan van aanpak kinderseksstoerisme dat de Kamer voor de zomer van mij zal ontvangen. Een tipje van de sluier: er wordt een barrièremodel ontwikkeld dat politie, Koninklijke Marechaussee en andere partijen in staat stelt om te bezien welke facilitators in binnen- en buitenland een kinderseksstoerist helpen, zodat een daarop gerichte interventie vroegtijdig door de juiste partij mogelijk is. Ook krijgt de informatiedeling over en monitoring van ernstige zedendelinquenten een impuls door onder andere de ontwikkeling van een risicotaxatie-instrument. Bovendien komt er onder Nederlands voorzitterschap een vervolg van de «Don't look away»-campagne. U kent die campagne uit Nederland maar inmiddels wordt die ook in Europees verband uitgerold. Ten slotte zal ik ook de wetgeving over zedenmisdriven moderniseren. Ik breng die wet meer bij de tijd omdat er nieuwe digitale vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag zijn – ik noem sexchatting en sextortion – die naar mijn oordeel een duidelijke plaats moeten krijgen in de strafwet. We moeten ons wel blijven realiseren dat het soms gaat om experimenteergedrag van leeftijdgenoten, maar ook dat dit gedrag ertoe kan leiden dat volwassenen er misbruik van maken en kinderen aansporen om seksuele handelingen te verrichten voor de webcam. Met de huidige wet kan veel, maar ik vind wel dat ik het Openbaar Ministerie en de politie in staat moet stellen om nog effectiever tegen deze moderne vormen van misbruik op te kunnen treden. Dat doe ik door seksualiserende communicatie met kinderen en seksuele afpersing specifiek strafbaar te stellen in het Wetboek van Strafrecht.

Op grond van het WODC-onderzoek hebben we kunnen vaststellen dat groot onderhoud aan onze zedenwetgeving nodig is. De regels overlappen elkaar en zijn ingewikkeld. Daarom heb ik als doel om de zedenwetgeving toegankelijker te maken zodat de rechtspraak er ook beter mee uit de voeten kan. Ook de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen ondersteunt dat project van harte. Daarnaast zie ik een rol op het terrein van preventie, onderwijs en zorg. Bescherming tegen digitale ontucht begint er natuurlijk mee dat pubers de risico's van internet leren en dat ze ook in hun gedrag leren ermee rekening te houden. Daar ligt inderdaad ook een belangrijke rol voor ouders, maar zeker ook voor scholen. Waar wij er als overheid aan bij kunnen dragen, zullen we dat zeker ook niet nalaten.

De heer **Van Laar** (PvdA):

Ik heb een vraag over het vorige punt. De PvdA heeft eerder vragen gesteld over het aanpakken van leeftijdgenoten die afbeeldingen die hun gestuurd zijn doorsturen, bijvoorbeeld door middel van een delictgerelateerde taakstraf. Waar vervolging nu niet plaatsvindt, zien wij daar wel ruimte voor. Is de Minister daar al verder mee gekomen?

Minister **Van der Steur**:

Vervolging kan wel plaatsvinden, zeker als het oogmerk van de minderjarige is om daarmee echt iets op het terrein van verspreiding van kinderporno te doen. Het is kinderporno die verspreid wordt. Je moet wel oppassen dat waar het karakter mogelijkerwijs onschuldig is, je er niet meteen een zware maatregel op zet, met name ook omdat de effecten en de toekomstige effecten van strafrechtelijk ingrijpen voor de betrokken minderjarige heel verstrekkend kunnen zijn. Als er sprake is van moedwillige en opzettelijke verspreiding van plaatjes of filmpjes van leeftijdgenoten met het doel om die in de sfeer te brengen van kinderporno, wordt er natuurlijk tegen opgetreden; in de praktijk blijkt dat overigens gelukkig heel beperkt voor te komen. Een interventie met ouders, de school en eventuele deskundigen is dan veelal effectiever dan

een strafrechtelijke aanpak die alleen maar een straf kan toevoegen en vervolgens voor de toekomst enorme impact heeft op het desbetreffende kind.

De heer **Van Laar** (PvdA):

Ik begrijp uit het antwoord van de Minister dat hij niets ziet in het invoeren van een delictgerelateerde taakstraf voor dit feit. In de media zien wij al regelmatig berichten dat dit gebeurt op scholen en dat leerlingen daardoor ernstig in verlegenheid worden gebracht. Dat zijn dan alleen nog maar de berichten die in de media verschijnen. Dus er moeten meer gevallen zijn. We blijven hier dus toch aandacht voor vragen. Ik zal met de collega's overleggen of we hier iets meer mee kunnen doen.

Minister **Van der Steur**:

Ik begrijp op zichzelf heel goed dat de heer Van Laar zijn zorgen hierover uitsprekt, maar ik denk dat we juist op dit punt moeten blijven kijken naar maatwerk. Het gaat over het algemeen om leeftijdgenoten die een heel andere intentie hebben achter het verspreiden van dat soort beelden. De vraag is dan of een interventie door scholen, hulpverleners en ouders niet veel effectiever is. Ik zou de heer Van Laar dit dan ook bij zijn overwegingen willen meegeven. Kijk naar wat effectief is zonder het automatisch in de sfeer van het straffen te trekken. Waar straf noodzakelijk is, vind ik dat straf zal moeten volgen. Daar is het Openbaar Ministerie het ook geheel met mij over eens. Waar het gaat om uitwisseling van dergelijke beelden waarbij jongeren vaak helemaal niet overzien wat de gevolgen van hun daden zijn, is het niet in alle gevallen passend om strafrechtelijke maatregelen op te leggen. Wel ben ik het met de heer Van Laar eens dat wanneer je bijdraagt aan het verspreiden van filmpjes of foto's van iemand, dit gegeven de huidige manier waarop internet werkt, wel kan betekenen dat zoiets nog jaren, zo niet tientallen jaren of zelfs eeuwig op internet beschikbaar is. Ik denk dan ook dat we er met z'n allen aan moeten werken om dat bewustwordingsproces bij kinderen onder de aandacht te brengen.

De heer **Van Oosten** (VVD):

Ik heb een vraag over het wetstraject en het tijdpad. Komt de Minister daar nog over te spreken?

Minister **Van der Steur**:

Ja. Dit was even het algemene puntje over de zedenwetgeving. Ik kom straks nog op de specifieke vragen.

Nog even voor de goede orde: niet in de strafrechtelijke connotatie maar in de gebruikelijke connotatie kan Halt wel een rol vervullen. Dit zou ik dan niet willen zien in een strafrechtelijke relatie maar gewoon in de oude en bekende relatie die we met Halt hebben. Daar kan dus voor gekozen worden, maar dan zal je bijvoorbeeld ook Rutgers daarbij een belangrijke rol moeten geven, die al bezig is om samen met het OM en Halt te bekijken of een speciale afdoening ten aanzien van sexting kan worden ontwikkeld. Dat betekent dat op dat punt eventueel maatwerk geleverd moet blijven worden.

De heer **Van Oosten** (VVD):

De algemene aftrap van de Minister stemt mij wel vreugdevol. In zijn brief doet de Minister al de aankondiging van modernisering van de zedenwetgeving. Ten aanzien van de twee thema's die de Minister nu specifiek noemt, namelijk de seksualiserende communicatie en de seksuele afpersing, begrijp ik dat het voornemen van de Minister wel echt verdergaat dan alleen het onderzoeken en dat wij een wettelijke strafbaarstelling tegemoet kunnen zien. Mijn vraag is dan nog wel binnen welke termijn wij dat kunnen verwachten.

Minister Van der Steur:

Die vraag kan ik meteen beantwoorden. In het najaar van dit jaar zal dit wetsvoorstel naar verwachting gereed zijn voor consultatie. Dat is dan overigens wel een prestatie van formaat, want er is al een aantal wetsvoorstellen dat we met grote spoed behandelen. In totaal bevat de wetgevingsagenda van mijn departement ongeveer 340 wetsvoorstellen die op dit moment in behandeling zijn, maar dit krijgt de benodigde voorrang.

De heer Van Oosten (VVD):

Heeft de Minister het dan over iets anders dan het wetsvoorstel dat hij wel in de brief aankondigt, namelijk de modernisering van zedenwetgeving? Die aankondiging van de modernisering van zedenwetgeving wordt gedaan en daarnaast wordt in de brief aangekondigd dat die seksualiserende communicatie en de seksuele afpersing onderzocht worden, waarvan ik begrijp dat die onderdeel zullen worden van een wet. Dat vindt dan misschien plaats in het kader van die modernisering, maar dan weet ik waar ik aan toe ben.

Minister Van der Steur:

Ja, dat is onderdeel van de wet. Op dat punt kan ik de heer Van Oosten dus geruststellen. Daarnaast is heel belangrijk het wetsvoorstel computer-criminaliteit III, waarin het wezenlijke punt van de lokpuber zit, naast een heleboel andere mogelijkheden om effectiever te kunnen optreden op dit terrein. Daarvan hebben we het verslag van de zijde van de Kamer ontvangen. De nota naar aanleiding van het verslag is in voorbereiding. Ik streef naar een spoedige beantwoording maar er zijn heel veel vragen gesteld en er is ook heel veel kritiek gekomen van de zijde van de Kamer. Ik vind dan ook dat we er heel zorgvuldig naar moeten kijken, met name ook omdat ik die kritiek wil weerleggen aangezien ik dit wetsvoorstel hard nodig heb om effectief te kunnen optreden. Dus ik hoop wel dat die kritiek er vooral op gericht was om nog even stevig de nieren te proeven van nut en noodzaak van dat wetsvoorstel – dat vind ik ook terecht – maar ik hoop daarna wel op instemming van op z'n minst een grote meerderheid van de Kamer te mogen rekenen, zodanig dat we ook aan de overzijde een meerderheid verkrijgen voor dit wetsvoorstel. Dit wetsvoorstel dat onder andere de mogelijkheid omvat van de lokpuber en de mogelijkheid om in netwerken te kunnen inbreken door middel van de hackbevoegdheid, hebben we namelijk echt hard nodig om op dit terrein effectief te kunnen zijn. En dan heb ik het nog niet over terrorisme, georganiseerde criminaliteit, internetfraude en dat soort zaken.

We zullen een ketenbreed traject starten om de samenwerking tussen de betrokken organisaties te faciliteren, en dat erop is gericht dat er meer bescherming plaatsvindt tegen digitale ontucht doordat pubers de risico's van internet beter leren in te zien en daarmee in hun gedrag leren rekening te houden. Dit doet niets overigens niets af aan de verantwoordelijkheid van ouders. Wel gaat het erom dat duidelijker afspraken worden gemaakt over welke organisatie op welk moment aan zet is bij de aanpak van seksueel overschrijdend gedrag via internet.

De voorzitter:

Ik kijk even naar de Kamerleden om te zien of zij mij een interruptie namens het CDA toestaan. Dat is het geval. Ik zou de Minister willen vragen om met bepaalde televisiezoekers hierover te spreken. Waarom zien we in de reclames bij al die vreselijk populaire kinderprogramma's waar al die meiden en jochies naar zitten te kijken, alleen maar filmpjes over snoep of feestjes? Waarom zijn er niet een paar van die pakkende, confronterende spotjes voor die kinderen om ze te waarschuwen? Of ga waar het het internet betreft met YouTubers praten over de mogelijkheden om kinderen te waarschuwen. Er zijn namelijk kinderen die denken dat ze

een YouTuber volgen maar wat vervolgens een viezerik blijkt te zijn. Kan de Minister op een creatieve manier de kanalen zoeken waar de kinderen op bezig zijn om ze te informeren?

Minister Van der Steur:

Ik moet er niet aan denken dat ik het zou tegenkomen, maar ik vind het op zichzelf een lucide gedachte. Voorlichting aan jongeren ligt bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap maar ik ben graag bereid om deze suggesties aan mijn collega's van OCW door te geven. Het lijkt mij goed nu alvast aan te geven uit welke blokjes mijn verdere inbreng zal bestaan. Allereerst zal ik ingaan op de vragen die zijn gesteld over het reisverbod en de paspoortmaatregel. Dan zal ik de vragen beantwoorden over de zedenwetgeving. Vervolgens kom ik te spreken over het meldpunt en de financiering daarvan. Daarna zal ik ingaan op een groot aantal vrij algemene vragen die ik als zodanig heb gerubriceerd.

De voorzitter:

Mevrouw Bergkamp heeft toch nog een indringende vraag over het algemene blokje.

Mevrouw Bergkamp (D66):

Behalve als de Minister straks nog terugkomt op mijn vraag over kindersekstoerisme in relatie tot de motie-Berndsen. Als hij daar nog op terugkomt bij de specifieke vragen, wacht ik nog even.

Minister Van der Steur:

Daar kom ik nog op terug. Dat zit bij het laatste blokje. Met betrekking tot het reisverbod zijn er twee zaken die we moeten vaststellen. Ten eerste moet per geval de afweging plaatsvinden of een locatieverbod of -gebod en straks een reisverbod in het kader van de Wet langdurig toezicht, waarin die mogelijkheid geëxpliciteerd wordt, kunnen worden opgelegd. Bij de oplegging van zo'n bijzondere voorwaarde dienen naast de belangen van het slachtoffer en de mogelijke toekomstige slachtoffers, de belangen van de verdachte en de specifieke omstandigheden van het geval goed te worden gewogen. Daarbij geldt natuurlijk dat factoren zoals de zwaarte van de zaak, de persoon van de verdachte en het recidiverisico, van belang zijn. We moeten ons realiseren dat het gaat om een ingrijpende maatregel. De inperking van de bewegingsvrijheid is een forse inbreuk op een belangrijk grondrecht van de verdachte. Als je wilt dat het standhoudt bij een rechterlijke toets, moet je dus rekening houden met noodzakelijkheid en proportionaliteit. Een standaardoplegging van een reisverbod zal naar mijn oordeel geen stand kunnen houden. Met de inzet van deze voorwaarde moet het voorkomen van herhaald daderschap doel zijn. Als Nederland zien we het ook als onze verantwoordelijkheid om ons er maximaal voor in te spannen dat de kans op seksueel misbruik ook in het buitenland door mensen die we in Nederland als een misbruiker kennen, zo klein mogelijk is. Het toezicht in het kader van de Wet langdurig toezicht, waar mevrouw Van Toorenborg op wees, kan telkens door de rechter worden verlengd. Er moeten dan natuurlijk ook aanwijzingen zijn om dat te doen, waarbij de reclassering een belangrijke rol kan spelen.

Daarnaast is er in de Paspoortwet de mogelijkheid om paspoorten te laten vervallen respectievelijk te weigeren. Daarvoor geldt dezelfde afweging omdat ook daar uiteindelijk een rechterlijke toets noodzakelijk kan zijn om te bezien of dit middel effectief en proportioneel is. Mevrouw Van Toorenborg wees er terecht op dat het laten vervallen of weigeren van een paspoort niet altijd kan voorkomen dat iemand afreist naar het buitenland – dat zien we helaas ook in het geval van de Syriëgangers – omdat je met de identiteitskaart ook een heel eind kunt komen en je sowieso in onze samenleving een heel eind langs grenzen kunt komen zonder enige vorm

van identificatie. Ook kan natuurlijk iemand die nog nooit eerder gereisd heeft, alsnog besluiten om met dit doel op reis te gaan. Dan hebben we sowieso geen mogelijkheden om daar iets aan te doen. Het uiteindelijke doel is en blijft het voorkomen van slachtoffers. Daar is alle inzet op gericht. Het Openbaar Ministerie verricht op dit moment een studie naar de specifieke mogelijkheden voor de inzet van het reisverbod en de bevoegdheden in de Paspoortwet in het perspectief van de verscherpte controle en het toezicht op zedendelinquenten, die we met elkaar hebben afgesproken. Ik zal bij het Openbaar Ministerie ook nog eens benadrukken dat ik het ook zelf van belang vind dat er heel zorgvuldig steeds naar deze optie wordt gekeken, juist om te voorkomen dat iemand toch naar het buitenland reist om buiten het zicht van de Nederlandse justitie misbruik te maken van de situatie die er in sommige landen nu eenmaal is. Tot op heden moet ik overigens vaststellen dat van de mogelijkheden die er op dit moment zijn, nog niet veel gebruik wordt gemaakt, zelfs maar heel beperkt. Een en ander is voor mij wel reden om met het Openbaar Ministerie dit onderwerp nog eens stevig te bespreken.

Dan kom ik op de zedenwetgeving. Ik kan de heer Van der Staaij geruust stellen dat modernisering van de zedenwetgeving het doel is en niet de versoepeling ervan. Sterker nog, het uitgangspunt van de nieuwe wet zou moeten zijn dat die veel naadlozer aansluit bij wat er op dit moment in het moderne zedencircuit gebeurt. Het WODC-onderzoek heeft aangetoond dat weliswaar de huidige wetgeving voldoende bescherming biedt maar dat we nog steeds een consistentere wet nodig hebben en dat we op moderne fenomenen adequaat moeten kunnen inspelen.

Kunnen we leren van Oostenrijk, vroeg mevrouw Van Toorenborg. Oostenrijk heeft onlangs het initiatief genomen om sexting niet langer strafbaar te stellen ... Klopt het wat hier staat? Dat lijkt me sterk. Op een andere manier, hoor ik. Vooralsnog ben ik niet helemaal een voorstander van wat in Oostenrijk gebeurt. Het huidige wettelijke kader met betrekking tot kinderpornografie volstaat volgens de organisaties in de strafrecht-keten. Er is ook nog steeds voldoende ruimte voor maatwerk bij vervolging. Dat is niet onbelangrijk. We zullen samen met de organisaties een traject starten rondom de aanpak van digitaal overschrijdend gedrag, maar dat heb ik al gezegd.

De heer Van Laar vroeg wat wij concreet doen aan voorlichting ten aanzien van sexting. Hoe worden overtreders aangesproken? Verschillende acties worden ingezet om jongeren, ouders en scholen van de gevaren van onverstandig mediagebruik bewust te maken. De Staatssecretaris van OCW heeft het programma Mediawijsheden van Mediawijzer.net gelanceerd, dat scholen, opvoeders en kinderen zelf verstandig leert omgaan met media. Mediawijzer.net biedt informatie over allerlei aspecten rondom internet, waaronder sexting. Ook wordt verwezen naar meldpunten. Er wordt ingezet op digitale geletterdheid als onderdeel van het te vernieuwen curriculum in het onderwijs. Met het project Mediaopvoeding brengt het Nederlands Jeugdinstituut het huidige aanbod aan onderzoek en voorlichting in beeld. Ook worden nieuwe producten en diensten voor professionals ontwikkeld, mede om de risico's van mediagebruik, waaronder sexting, tegen te gaan. Ook in het basispakket Lang Leve de Liefde, dat Soa Aids Nederland en Rutgers samen uitgeven ter ondersteuning van opvoeders, is aandacht voor sexting. Ik heb net toegezegd dat ik de suggestie van mevrouw Van Toorenborg onder de aandacht zal brengen van de Staatssecretaris.

Mevrouw Van Toorenborg stelde de vraag of we kinderen ervan bewust moeten maken dat ze niet alle volgers moeten accepteren. Ik heb die vraag enigszins als retorisch opgevat. Dit is volgens mij primair een zaak van ouders. De voorzitter vroeg mij even wat Snapchat was. Ik weet het. Dat is heel leuk, maar de vraag is of het in alle gevallen een verstandig medium voor sommige activiteiten is. Er zijn dus diverse campagnes vanuit zorg en onderwijs op dit terrein ontwikkeld. Dat barrièremodel

waarvan ik heb gezegd dat we ermee zullen komen, is een samenwerkingsverband tussen V en J, OCW en VWS. We maken daarbij duidelijk welke partij welke rol in de voorlichting zal hebben.

Ik kom op het meldpunt. Ik heb al gezegd dat ik het meldpunt buitengewoon erkentelijk ben voor het goede werk dat men doet. Ik heb daar jaren geleden, voordat mevrouw Gerkens er was, een werkbezoek mogen brengen. Ik ben toen diep onder de indruk geraakt van de betrokkenheid van de mensen en vooral ook van het op sommige momenten gruwelijke werk dat ze daar verrichten. Ik denk dat wij met z'n allen dankbaar moeten zijn dat er een private organisatie is die zich vanuit bevoegdheid tot doel stelt om effectief mee te helpen in de bestrijding van dit afschuwelijke fenomeen. Het is helder dat het meldpunt gesubsidieerd wordt. Dat is deels incidenteel en deels structureel, voor de werkzaamheden die het EOKM als meldpunt voor kinderporno uitvoert. Ik doe dat vanwege de bijzondere rol die het meldpunt vervult. Ik vind het van belang dat deze bijdrage geleverd kan blijven worden. Ik begrijp tot mijn grote spijt dat het EOKM naar Amsterdam is verhuisd. De locatie in Leiden vond ik natuurlijk veel mooier. Ik herinner me goed hoe bevoegd en betrokken de mensen zijn die dit zware werk doen. Ik ben graag bereid om met het EOKM in gesprek te gaan over de toekomstige financiering.

De heer Van Nispen maakte hierover een opmerking. Hij vroeg waarom het meldpunt particulier moet worden ondersteund. Daar is veel voor te zeggen. Oorspronkelijk was de gedachte achter het EOKM dat ook marktpartijen hierin een eigen verantwoordelijkheid hadden: providers en partijen die op alle mogelijke manieren mobiele communicatie ondersteunen. In zekere zin dragen die bij aan de verruimde mogelijkheid voor kinderen, en ook volwassenen, om dingen te kunnen doen die uiteindelijk schadelijk zijn voor kinderen. Ik vind dat het past bij de huidige tijd dat de aanbieders van dit soort diensten samen met de overheid zeggen: eigenlijk kunnen wij hierin ook een rol vervullen. Ik heb net met mevrouw Gerkens afgesproken dat we in het gesprek ook dit punt zullen adresseren en dat we samen de boer op zullen gaan, bijvoorbeeld met een van de grootste Nederlandse telecomaانبieders die wel betrokken is bij het EOKM. We zullen met z'n allen proberen om ook andere partijen erbij te betrekken, zodat we een gedeelde, brede basis hebben voor het belangrijke werk dat wordt gedaan en dat het niet alleen van de overheid afhankelijk is. Als overheid weten we nooit of we de ruimte die we in het verleden hadden, ook in de toekomst zullen hebben.

De heer Van Nispen (SP):

Dat juich ik alleen maar toe. Het is hartstikke goed als vanuit particuliere organisaties of het bedrijfsleven hiervoor geld ter beschikking komt. Dat was echter niet het punt dat ik maakte. Het ging mij specifiek om de hulplijn Stop it Now!. Dat is de hulplijn die misbruik kan voorkomen. Hij wordt ook wel de hulplijn voor pedofielen genoemd: mensen die worstelen met hun seksuele gevoelens, die hulp vragen. Het is dan niet zo handig om zo'n hulplijn afhankelijk te maken van sponsoring. Ze zien je aankomen met de vraag om zo'n hulplijn te sponsoren. Het loopt dan ook erg moeizaam en volgens mij weet de Minister dat ook. Daar had mijn vraag betrekking op. Ik zie dit specifiek als een taak van de overheid. Als de sponsoring niet loskomt – dat blijkt zo te zijn – dan mag ik toch aannemen dat de Minister het de verantwoordelijkheid van de overheid vindt om deze hulplijn in stand te houden en deze vorm van misbruik te voorkomen.

Minister Van der Steur:

Ik zal die toezegging niet nu doen, want dan heeft het gesprek met mevrouw Gerkens geen zin meer en dat moeten we niet hebben. Er zijn zo veel goede activiteiten binnen het expertisebureau, dat we moeten oppassen om deze los van elkaar te zien. Dan zou de ene wel onder-

steuning krijgen en de andere niet. Eén ding is zeker: Stop it Now!, waarmee 416 keer contact is opgenomen in 2015, is voor mij een belangrijke hulplijn, die professionals ook steeds vaker weten te vinden. Sinds 2014 is er bovendien een lotgenotengroep, die wordt ondersteund door De Waag. Volgens mij vroeg mevrouw Bergkamp of er lotgenotengroepen zijn. Die zijn er, via De Waag. Ik ben graag bereid om het punt van Stop it Now! mee te nemen in het gesprek met het EOKM.

De heer **Van Nispen** (SP):

Het is heel goed dat daarover wordt gesproken, maar de Minister kan hier toch al wel uitspreken dat hij inziet dat dit initiatief, deze hulplijn, zich niet goed leent voor sponsoring? Ik heb dat specifiek losgekoppeld van het meldpunt. Ik heb nog een vervolgvraag. Stel dat een anonieme beller een gesprek nodig heeft met een specifieke behandelaar. Bij een anonieme melding vindt geen vergoeding plaats door de zorgverzekeraar. Het zou goed zijn dat de Minister zijn collega van VWS zou meenemen om die financiering te dekken. We moeten immers niet hebben dat de hulplijn aan zijn eigen succes ten onder gaat. Hoe meer mensen bellen, hoe hoger de kosten voor de organisatie. Kan de Minister dit punt meenemen?

Minister **Van der Steur**:

Ik heb me weinig bemoeid met de zorgverzekeraars. Ik neem dat punt graag mee in de gesprekken die ik met VWS voer. Ik zie echter ook kansen en mogelijkheden. Stop it Now! wordt op dit moment alleen gefinancierd door VWS en V en J. De financiering dient om de tekorten op de begroting aan te vullen voor de periode 2015–2017. We zullen nog met VWS spreken over de continuering van deze subsidie en ik zal dit punt ook meenemen in het gesprek met het EOKM en de daarbij behorende organisaties.

Mevrouw **Bergkamp** (D66):

Ik kan mij helemaal vinden in de woorden van de heer Van Nispen. Stop it Now! is heel belangrijk. Het is prima dat de Minister dit gaat bespreken. Kan hij daarbij ook de vraag meenemen of de bekendheid niet vergroot moet worden? Mag er niet meer ambitie zijn? Wanneer kan de Minister ons informeren over de uitkomsten van het gesprek?

Minister **Van der Steur**:

Laten we vooropstellen dat er een fikse toename is geweest in 2015. 11% lijkt misschien niet veel, maar we moeten ons wel realiseren dat bij dit thema bij uitstek speelt dat er een taboe heerst over het opnemen van contact. Het praten over deze specifieke gevoelens is voor de betrokkenen niet het eerste en het makkelijkste wat ze kunnen doen. Het goede nieuws is dat steeds meer professionals contact opnemen met de hulplijn. Hierdoor wordt het draagvlak groter en neemt de bekendheid toe. Alles bij elkaar maakt dit, dat ik op zichzelf positief ben over Stop it Now!. De bekendheid is onder de doelgroep voldoende, voor zover ik kan overzien. Ik zal dit punt echter nog graag bespreken met Stop it Now! zelf.

Mevrouw **Bergkamp** (D66):

Wanneer kan de Minister de uitkomsten van het gesprek aan de Kamer terugkoppelen?

Minister **Van der Steur**:

Voor de zomer? Voor de zomer moeten wij spreken, mevrouw Gerkens. Mevrouw Gerkens bevestigt dat. Dat gaat lukken. Voor de zomer informeren wij de Kamer over de uitkomsten.

De heer Van Nispen vroeg of het mogelijk is om de schadevergoedingsmaatregel bij kinderpornozaken in te zetten ten behoeve van de financiering. Dat is op zichzelf een lucide gedachte, maar het vervelende is dat de schadevergoedingseis op dit moment nog nauwelijks voorkomt, dus

dat zal niet voldoende soelaas bieden. Op dit moment moeten we de financiering dus niet afhankelijk maken van de schadevergoedingsmaatregel, maar de gedachtegang vind ik niet verkeerd, zij het dat een schadevergoeding wel primair ten goede moet komen aan het slachtoffer.

De voorzitter:

De heer Van Nispen is een beetje uitgelokt.

De heer Van Nispen (SP):

Ik vraag mij af of de Minister goed geluisterd heeft naar mijn betoog of dat hij iets anders aan het doen was. Maar goed, laat ik daar even van wegblijven. In gevallen waarin sprake is van downloaders meldt zich heel vaak geen slachtoffer. Die doet dus ook geen verzoek tot een schadevergoeding. In 2013 heeft de SP ook al eens een pleidooi gehouden en toen was de regering enthousiast. Het verbaast mij dan ook dat de Minister hier niet op ingaat. Ik pleit ervoor om deze mensen standaard te veroordelen tot een boete of een schadevergoeding, mij maakt het niet uit. Laat ze er in ieder geval niet mee weggomen dat er zich geen slachtoffer meldt. Dat was en is het pleidooi. Na al die jaren verwacht ik nu wel een goed antwoord van de Minister.

De voorzitter:

Ik denk dat de Minister de vraag nu begrepen heeft.

Minister Van der Steur:

De vraag heb ik volledig begrepen. De heer Van Nispen weet dat wij die mogelijkheid in de huidige wet niet hebben. Ik stel voor dat wij dit bekijken in het najaar in het kader van de zedenwetgeving.

De heer Van Nispen (SP):

Als je in 2013 een voorstel doet waarop enthousiast wordt gereageerd en je vervolgens drie jaar later als antwoord krijgt dat ernaar gekeken wordt, vind ik dat teleurstellend. Ik vraag de Minister om hierop op kortere termijn terug te komen. Anders kunnen we ook overwegen om hierover een motie in te dienen.

Minister Van der Steur:

Je hebt een wetswijziging nodig om dat te kunnen doen. U weet dat ik in 2013 nog niet op deze stoel zat maar op een andere stoel, vermoedelijk naast u. Ik zal gezegd hebben dat ik het een geweldig idee vond, schat ik in, maar dat dan wel de wet moet worden gewijzigd. We gaan de wet ook wijzigen, dus laten wij dit onderwerp bespreken op een moment dat dat effectief kan zijn: bij de behandeling van de wet. Ik zal bezien of er mogelijkheden zijn om tot een soortgelijk systeem te komen. Ik zal daarover ook overleggen met bijvoorbeeld het Openbaar Ministerie. Ik wijs er wel op dat dit een aanpassing is van de bestaande structuren. Er zal dus wel even over moeten worden nagedacht. Dat betekent niet dat wij er niet welwillend tegenover staan. Ik herinner mij dat de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen, die ik zeker zal bevragen op dit specifieke punt – heeft gezegd dat het een buitengewoon lastig te regelen punt is. Ik zal het nog even navragen en daarop terugkomen bij de wetgeving.

De heer Van Nispen heeft ook gevraagd naar de capaciteit van de politie en het voorhanden zijn van voldoende technische en innovatieve middelen. Het spreekt voor zich dat ook met de 150 fte die we op dit moment bij de politie hebben gelabeld, er altijd sprake is van keuzes. Wij hebben ervoor gekozen om primair slachtoffers te redden en producenten aan te pakken. Daarnaast sluiten wij de ogen niet voor downloaders. Ook die willen wij stevig aanpakken. We doen wat we kunnen. We hebben de laatste jaren op technisch gebied een aantal grote ontwikkelingen gezien.

Ik geef toe, het is een uitdaging om op technisch vlak bij te blijven, omdat de internettechniek zich heel snel ontwikkelt. De politie streeft ernaar om al het nodige te bieden binnen de overigens altijd beperkte capaciteit van de nationale politie op het gebied van IT.

De heer Van Nispen vroeg ook of de focusverschuiving ten aanzien van producenten niet ten koste gaat van de aanpak van downloaders. We hebben ervoor gekozen om slachtoffers primair uit misbruiksituaties te ontzetten, zowel in Nederland als in het buitenland. Dat betekent dat we nog steeds aandacht hebben voor downloaders, want dat zijn kijkers die de markt in stand houden. Ik dacht ook dat de heer Van Nispen dat zei, en dat is juist. Daarop wordt ook gestuurd door de landelijke Tactische Stuurgroep Kinderporno en Kindersekstoerisme. Deze stuurgroep vergadert eens per maand over de prioritering van zaken, de focus van de aanpak en de sturing daarop. De prioritering is een krachtig instrument om de focusverschuiving op een goede en verantwoorde wijze gestalte te geven.

De heer Van Laar en de heer Van Nispen vroegen ook naar die specifieke provider – ik denk dat we gewoon de naam moeten noemen: Ecatel – die de antimisbruikcode van de Dutch Hosting Provider Association niet opvolgt. Wat kunnen we eraan doen opdat de mogelijk 150 problematische websites uit de lucht gaan, zoals INHOPE heeft aangegeven in een brief van 15 februari? Er loopt een project, genaamd Nederland Schoon, waarvan de gezamenlijke coördinatie in handen is van de nationale politie, in het bijzonder het team High Tech Crime, de Autoriteit Consument & Markt, het Openbaar Ministerie en de Technische Universiteit Delft. Het doel van dit project is om zelfregulering te bevorderen voor de branche van hostingproviders. De deelnamegraad van private partijen aan dit project is hoog: 95%. Het goede nieuws dat we mogen vieren is dat in 95% van de gevallen providers meewerken met een vrijwillige Notice-and-Take-Downprocedure. Maar het is vrijwillig, dat is juist. Ik zal met het College van procureurs-generaal van het Openbaar Ministerie in gesprek gaan over het verloop van dit project en de betrokkenheid van Ecatel daarbij. Ik zal ook eventuele vervolgstappen bezien. Samen met Europol zal mijn ministerie op korte termijn een workshop beleggen met experts van onder andere het Landelijk Parket, Eurojust, Europol, Meldpunt Kinderporno en de politie om te bezien welke additionele inzet nodig is. Volgens mij zit er in het computercriminaliteit III-voorstel ook een Notice-and-Take-Downprocedure. Zodra wij de wet computercriminaliteit III door de Kamer geaccepteerd hebben gekregen, zullen wij weer een mogelijkheid hebben om verplicht Notice-and-Take-Down te kunnen toepassen.

De heer **Van der Staaij** (SGP):

De laatste toevoeging vind ik belangrijk. De Minister zei eerder: ja, het is een probleem, ik erken het en we gaan na wat de vervolgstappen kunnen zijn. Overleg na overleg komt dat terug. Gaan we nu echt doorpakken? De Minister zegt dus dat de druk op de ketel het wetsvoorstel computercriminaliteit III is. Daarmee zouden we zo'n provider daadwerkelijk kunnen aanpakken. Klopt dat?

Minister **Van der Steur**:

Dat is juist. Dat is een van de redenen waarom ik vind dat het wetsvoorstel zo snel mogelijk behandeld moet worden – eerst ben ik aan zet – en bij voorkeur ook aangenomen.

Verder is er gevraagd naar de rol van het bankenteam bij de bestrijding van kinderporno. Het bankenteam is primair gericht op de bestrijding van cybercrime en op het betalingsverkeer. Een medewerker van het kinderpornoteam neemt ook deel aan het bankenteam, zodat kennis- en informatieoverdracht plaatsvindt. Daarnaast is er nog de ECTF (Electronic Crimes Task Force) waaraan, in navolging van het Amerikaanse stelsel,

ook wordt deelgenomen door creditcardmaatschappijen, die immers ook een rol op dit punt vervullen. Die samenwerking is heel positief.

De heer Van der Staaij vroeg of de zware zaken ook de meeste aandacht krijgen. Het antwoord is «ja», maar daarnaast pakken we ook de lichtere zaken aan, omdat die nu eenmaal een aanpak verdienen vanwege de afschuwelijke aard van het misdrijf.

De heer Van Oosten vroeg naar de ervaringen van de flexibele liaison in de Filipijnen. De liaison heeft geïnvesteerd in de opbouw van een netwerk en in het op de kaart zetten van kinderseksuisme als probleem. Er zijn operationele onderzoeken gestart en ook begeleid. Deze onderzoeken zijn gericht op Nederlandse verdachten maar ook buitenlandse. Denk aan de geruchtmakende zaak van de Australische kindermisbruiker die op de Filipijnen kinderen misbruikte. In Manilla heeft de liaisonofficer als aandachtsgebied de regio Zuidoost-Azië. Hij is dus niet alleen op de Filipijnen actief, maar hij is ook een verbindende schakel tussen een groot aantal politieorganisaties in de landen daaromheen. Hij is ook actief in het kader van de Virtual Global Taskforce.

Mevrouw Van Toorenborg vroeg naar de Europese database van niet-kinderpornografisch materiaal. Ik herinner me dat de vorige woordvoerder van de VVD-fractie dit punt ook veelvuldig aan de orde heeft gesteld. Ik ben het geheel met mevrouw Van Toorenborg eens dat eigenlijk twee soorten databases van groot belang zijn: de database van erkende kinderpornoplaatjes en -films en de database van erkende niet-kinderpornoplaatjes en -films, die van even groot belang is omdat die het werk van de politie verlicht. Feit is dat veel landen binnen de Europese Unie geen digitale database hebben met niet-kinderpornomateriaal. Dit maakt het buitengewoon ingewikkeld, ook omdat in een aantal landen nog steeds verschil bestaat in de juridische kwalificatie van wat wel en wat niet onder kinderporno valt. Ik herinner mij overigens dat wij in het verleden binnen en buiten de Kamer veelvuldig discussie hebben gevoerd over de vraag wat wel en wat niet onder kinderporno valt, met name omdat de perceptie van mensen die naar plaatjes kijken nogal verschillend kan zijn. Het is dus ingewikkeld. Mijn taxatie is dat het voor elkaar krijgen van een EU-database op dit moment niet haalbaar is. Ik ben het echter wel volledig eens met mevrouw Van Toorenborg dat dat niet betekent dat we dat niet op termijn zouden moeten willen bewerkstelligen. Daar waar ik kan, zal ik daaraan ook een bijdrage leveren.

De heer Van der Staaij vroeg of alle gegevensdragers door de politie en het Openbaar Ministerie worden ingenomen. Volgens mij vroeg de heer Van Laar dat ook. Ja, dat is essentieel. Als er sprake is van een zeden- of een kinderpornozaak, worden op de plaats van delict alle gegevensdragers ingenomen en in principe ook verwerkt, bewerkt en bekeken.

Mevrouw Bergkamp vroeg naar de subsidieverlening aan Interpol. Dan gaat het over de uitvoering van de motie-Berndsen. Gelukkig heeft Nederland 2 miljoen euro bijgedragen aan een aantal projecten die Interpol uitvoert. De projecten die wij financieren in dit kader lopen vanaf medio 2015, voor een looptijd van vijf jaar. Mevrouw Bergkamp kan haar klok er dus alvast op gelijkzetten, zodat zij over vijf jaar een pop-upje ontvangt met de mededeling dat ze de vraag opnieuw moet stellen. Ik ben wel blij dat ze de vraag stelt, want nu kan ik berichten dat het allemaal in uitvoering is en dat we op dit punt samenwerken met de Human Dignity Foundation. Hopelijk kunnen we volgend jaar bij de voortgangsrapportage rapporteren wat het project heeft opgeleverd. Voor de goede orde: daarnaast leveren we nog andere bijdragen aan Interpol. Interpol zelf wordt ook door Nederland gefinancierd.

De heer Öztürk stelde een aantal vragen over chemische castratie, waarvan een deel op de rand zo niet over de rand van onze rechtsstaat schoten. Eerst de feiten. Chemische castratie wordt in Nederland toegepast op vrijwillige basis. Anders dan de heer Öztürk meende, is dat mogelijk in Nederland. Er zijn in Nederland goede mogelijkheden voor de

vrijwillige behandeling met libidoremmende medicatie in het kader van een bredere psychosociale behandeling. Vrijwillige chemische castratie is dus al mogelijk. Daarbij is geen sprake van dwang, want dwang is in strijd met zo'n beetje alle rechten, inclusief de grondrechten, die we in Nederland hebben. Er is echter wel sprake van drang. Deze kan bijvoorbeeld tot uiting komen in de voorwaarden van een voorwaardelijke straf en behandeling in het kader van tbs of een vervroegde invrijheidstelling. Uit de praktijk blijkt overigens dat de effectiviteit van libidoremmende castratie per geval verschilt. Daarom is het altijd van belang dat de inzet van libidoremmende middelen wordt bepaald door medisch specialisten, die casusafhankelijk beslissingen nemen. Medicatiegebruik kan overigens wel onderdeel zijn van de voorwaardelijke beëindiging van de tbs-maatregel. De Staatssecretaris, die hiervoor verantwoordelijk is, heeft meermalen vanwege de geringe meerwaarde onderzoek naar de mogelijkheden van verplichte chemische castratie afgewezen, omdat we op basis van heel veel dossiers weten dat het verplicht toepassen van medicatie in Nederland niet mag. Ik wil hieraan toevoegen dat mevrouw Bergkamp terecht in haar interruptie vroeg «hoe wilt u dat dan handhaven?». Immers, zelfs al zou je het verplicht kunnen opleggen, hoe controleer je dan dat iemand dag in, dag uit de benodigde medicatie inneemt? Dus ook praktisch gezien is er geen ruimte voor een beweging hierin.

De heer **Öztürk** (Groep Kuzu/Öztürk):

Vandaag hebben we het ministerie gebeld met de vraag of daarvan ook gebruik wordt gemaakt. Wie maakt er gebruik van? Wordt er veel gebruik van gemaakt? Als mensen vrijwillig kiezen voor chemische castratie, worden ze ook begeleid. Als wij onze samenleving willen beschermen tegen die kinderverkrachters, zijn wij ook bereid om hen te begeleiden. Dan kunnen wij ook controleren of de behandeling aanslaat. Ik schrik wel van de opmerking van de Minister, want in Polen kan de rechter de verplichting opleggen. Ik vind het raar dat de Minister zegt dat het ingaat tegen onze rechtsstaat. Zijn collega Teeven, de voormalige Staatssecretaris, was voorstander. Ik ken hem als iemand die de rechtsstatelijkheid en de wetgeving heel goed kent. Als hij voorstander is, kan ik mij niet voorstellen dat de Minister gelijk heeft als hij zegt dat het rechtsstatelijk niet mogelijk is om iemand te dwingen.

Minister **Van der Steur**:

Het goede nieuws is dat die vrijwillige mogelijkheid bestaat en dat daarvan ook gebruik wordt gemaakt. Bij een kwart van de tbs-gestelde zedendelinquenten worden deze middelen ook als voorwaarde bij verloop en voorwaardelijke beëindiging van de tbs opgenomen. Dat is staande praktijk in Nederland. Dan is wel van tevoren vastgesteld dat er sprake is van vrijwilligheid. Mensen moeten vervolgens zelf erkennen dat het nodig is dat ze het nodig hebben om niet terug te vallen in het oude gedrag. Ze moeten er als gevolg van de behandeling zelf van overtuigd zijn dat dit noodzakelijk is. Dan is de controle alleen maar een hulpinstrument en niet een instrument om te controleren of ze de middelen wel hebben ingenomen. Je ondersteunt dus de vrijwillige inname van de middelen in plaats van inname verplicht op te leggen. Waar zit het probleem? We hebben datzelfde probleem bij de Wet forensische zorg of de Wet dwang in de zorg. Het gaat hier om de lichamelijke integriteit van mensen en we hebben met elkaar afgesproken dat we daarop geen inbreuk plegen. Daar geldt dit ook voor. We moeten immers reëel zijn, de gevolgen van chemische castratie zijn ernstig. Dat betekent tegelijkertijd, dat ben ik met de heer Öztürk eens, dat we alles moeten doen wat we kunnen om de samenleving zo veilig mogelijk te maken. Dat is ook de insteek van het beleid dat we voeren.

De voorzitter:

Een korte vervolgvraag.

De heer Öztürk (Groep Kuzu/Öztürk):

Voorzitter, ik heb bijna geen gebruikgemaakt van interrupties, dus ik wil iets meer ruimte krijgen.

De voorzitter:

Toch bestaat een interruptie altijd uit een eerste uitvoerige vraag en een korte vervolgvraag. Daar wijs ik u op.

De heer Öztürk (Groep Kuzu/Öztürk):

Robert M. komt in 2030 vrij. Hij heeft 87 piepkleine peuters misbruikt. Hij komt gewoon vrij in 2030. Als wij die verplichte chemische castratie niet inzetten, is de kans zeer groot dat deze persoon weer aan kinderen kan komen. Het wordt tijd dat we niet alleen investeren in projecten van enkele miljoenen – overigens hebben we maar 150 politiemensen hiervoor – maar ook laten zien aan de wereld dat kinderporno en kindermisbruik in Nederland hard worden aangepakt. Verder constateer ik dat de Minister toegeeft dat het rechtsstatelijk wel mogelijk is. Kan hij dat bevestigen?

Minister Van der Steur:

Ik ga niet in op specifieke gedetineerden die over enkele tientallen jaren mogelijk vrijkomen. Ik wijs er wel op dat tegen die tijd de Wet langdurig toezicht van toepassing is. Daarmee is er een mogelijkheid om zeer langdurig toezicht te houden, mocht daartoe aanleiding zijn. Ik weet niet op basis waarvan de heer Öztürk tot de conclusie is gekomen dat verplichte chemische castratie volgens mij in onze rechtsstaat wel zou kunnen. Er zijn meerdere verdragen die zich verzetten tegen de toepassing van verplicht medicijngebruik. We moeten dus zeer zorgvuldig zijn met het opperen van dit soort ideeën, ook al zouden we misschien – dat wil ik ook wel zeggen – gevoelsmatig zeggen dat dit een geweldig idee is. Ik denk dat we dat pad echter niet op moeten met elkaar.

Ik kom bij de vraag van de heer Van Oosten over de Green Notices.

Politieorganisaties, Interpol en lidstaten gebruiken voor de onderlinge communicatie het beveiligde informatiekanaal van Interpol. Dat leent zich inderdaad, zoals uit het artikel in Blauw blijkt, uitstekend om proactief informatie te delen over zware, recidivegevaarlijke zedendelinquenten via de zogenaamde Green Notices. Dat zijn waarschuwingsberichten over mogelijk reisgedrag van deze doelgroep. Helaas zijn de Green Notices nog niet in alle landen direct beschikbaar voor het bewakingspersoneel en de politie. Ook is het aantal landen dat van Green Notices gebruikmaakt, gering. Dat betreurt ik. Daarom heeft Nederland een financiële bijdrage geleverd aan een project van Interpol dat tot doel heeft landen te stimuleren om meer gebruik te maken van Green Notices en om ervoor te zorgen dat grensinformatiesystemen zijn aangesloten op databases van Interpol. INTERPOL start eerst met een inventarisatie van de redenen voor het geringe gebruik van de Green Notices door deze landen. Het is te vroeg om daarop vooruit te lopen, maar ik ben graag bereid om de Kamer in de voortgangsrapportage te informeren over de stand van zaken. Ik ben het eens met de heer Van Oosten dat het wenselijk is dat zo veel mogelijk landen van deze mogelijkheid gebruikmaken.

De heer Van Oosten (VVD):

Ik begrijp dat de Minister hierop terugkomt in de voortgangsrapportage. Die wacht ik dan wel af. Dat laat onverlet dat er ook lidstaten zijn die nu wel degelijk werken met Green Notices. Dat wat we nu kunnen doen, moeten we zeker niet laten. Daar gaat het mij om. Ik maak uit het artikel op dat de liaisonofficer op de Filipijnen daar ook voor pleit. Hij zegt: je

moet bezien of je er geen standaardprocedure van maakt. Als dat nu al kan – blijkbaar kan dat op de Filipijnen en is daarmee veel leed voorkomen – zouden we misschien meer dan nu het geval is daarvan gebruik kunnen maken, voor zover dat overigens niet al gebeurt.

Minister Van der Steur:

Daarmee ben ik het helemaal eens. Dat is ook de reden dat wij dat project financieren, zodat het systeem wordt uitgebreid. Wij hebben het ook mogelijk gemaakt om vog's te verstrekken in het Engels. Daarmee kan een Nederlander die in het buitenland gaat werken, bijvoorbeeld bij een organisatie die met kinderen werkt, een vog overhandigen.

Mevrouw Bergkamp vroeg wat de ervaringen in Canada zijn met het buddysysteem. Zouden we dat niet ook in Nederland moeten invoeren? De vraag rijst dan of de overheid dat zou moeten invoeren of dat organisaties dat zouden moeten doen. Ik denk dat het goed is dat ik daar nog even naar kijk. Ik zal dit punt meenemen in de volgende voortgangsbrief. Mij staat bij, maar ik weet niet meer precies waar, dat we wel een vorm van buddy's op dat terrein hadden, maar we zoeken dit even uit. De Kamer wordt hierover geïnformeerd.

De voorzitter:

Daar sluit ik zelf even bij aan. In het kader van de COSA-trajecten heeft de Kamer aan de Minister de opdracht gegeven om met de reclassering te spreken over een vervolg. Daar is extra geld voor. Hierover is door het CDA een motie ingediend waarvoor brede steun was.

Minister Van der Steur:

Dank voor de toelichting, voorzitter. Ik neem dit graag mee in de voortgangsrapportage.

Mevrouw Van Toorenburg en de heer Van der Staaij vroegen aandacht voor de signalen dat kinderporno maar ook ander ongewenst materiaal aanwezig is in de penitentiaire inrichtingen en de tbs-klinieken. Zoals de Kamer weet – dit is een punt dat de Staatssecretaris regelmatig met de Kamer bespreekt – is er alles aan gedaan om de toegang tot dat soort informatie zo veel mogelijk te beperken. Toegang tot internet is overigens ook zeer beperkt, zowel in tbs-klinieken als in de penitentiaire inrichtingen. Bij de tbs-klinieken is het internetbeleid bovendien gebaseerd op risicotaxatie. Als er een contra-indicatie is in delict of gedrag, worden internetvrijheden voor zover van toepassing verder beperkt. Op kinderporno zelf, de papieren variant, worden gevangenen uiteraard gecontroleerd, maar ik hoef niet uit te leggen dat ondanks alle inspanningen toch nog zaken worden aangetroffen in gevangenissen waarvan we met z'n allen vinden dat die daar niet thuishoren. Het beleid is erop gericht om de kans daarop zo klein mogelijk te maken.

De heer Van der Staaij (SGP):

In het verslag over de resultaten kinderporno en kindersekstoerisme in 2015 staat op pagina 6: bestuurlijke rapportage aan V en J verzonden over bezit van kinderpornografisch materiaal door tbs-gestelden tijdens hun verblijf in de behandelende instelling. Is daarop een vervolg geweest? Dit is kennelijk een specifiek signaal over 2015 geweest.

Minister Van der Steur:

Die rapportage hebben we heel recentelijk ontvangen. We zullen bezien wat nodig is. Ik stel voor dat ik dit punt meeneem in de voortgangsrapportage.

Ik kom op de vraag van de heer Van Laar over de tenlastelegging inzake artikel 261, Wetboek van Strafvordering. In eerste instantie zag het ernaar uit dat er uitputtende informatie moest worden verstrekt. Mag je met een aantal voorbeelden aantonen dat iemand in het bezit is geweest van

kinderporno, of moet je daar heel uitputtend in zijn? Uiteindelijk is vastgesteld dat het arrest geen aanleiding geeft om de wijze van tenlastelegging door het OM te wijzigen. De lijn die is ingezet met de nieuwe wijze van tenlastelegging is voortgezet. Recente navraag bij het Openbaar Ministerie leert ook dat dit met succes plaatsvindt. Gelukkig is op dit punt een extra en ook onnodige inzet van het Openbaar Ministerie voorkomen.

Dan heb ik nog een vraag van de heer Van der Staaij.

De voorzitter:

En een vraag van de heer Van Laar over de voorlopige hechtenis. Die twee vragen liggen er nog.

Minister Van der Steur:

De heer Van der Staaij vroeg naar een overzicht van de straffen die zijn opgelegd in 2015 ten aanzien van het voorhanden hebben, verspreiden of produceren van kinderporno. In de voortgangsbrief van juni 2015 heeft mijn voorganger een overzicht gegeven over 2013. Dat was heel lastig uitzoekwerk. Dit herhalen voor 2015 zou weer heel veel werk kosten. Ik vraag de heer Van der Staaij of het naar zijn mening echt nodig is om dit werk te doen, naast de uitgebreide rapportages die we al hebben van het Openbaar Ministerie, de politie en de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen. Ik kan wel even navragen of de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen nog voornemens is om dit uitzoekwerk te doen en, zo ja, wanneer dan. Zij rapporteert met grote regelmaat over de strafmaat en de opgelegde straffen. Misschien is het goed als ik die vraag eerst even aan haar stel en dat ik de Kamer vervolgens in de voortgangsrapportage informeer over de uitkomst.

De heer Van der Staaij (SGP):

Het hoeft wat mij betreft niet voor elk jaar. Omdat het voor 2013 is uitgezocht, zou het voor de vergelijkbaarheid en het vaststellen van trends goed zijn om de gegevens over een nieuw jaar te hebben.

Minister Van der Steur:

Dat snap ik. Ik zal mij hierover verstaan met de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen en bezien of zij dit werk gaat doen of dat wij het zullen doen. De vraag is dan hoe we dat praktisch doen. Ik neem dit punt mee in de voortgangsrapportage. Dan was er nog de vraag of de voorlopige hechtenis standaard kon worden opgelegd. Daarop heb ik nu geen antwoord paraat. Ik stel voor dat ik deze vraag in de tweede termijn beantwoord.

De voorzitter:

Dan zijn we toe aan de tweede termijn. Ik geef het woord aan de heer Van Oosten.

De heer Van Oosten (VVD):

Voorzitter. Ik heb bij wijze van interruptie al aangegeven dat ik gelukkig ben met de aankondiging van de Minister dat hij onderzoekt of, los van de al aangekondigde modernisering van de zedenwetgeving, een aantal andere aspecten van een aparte en afzonderlijke strafbaarstelling moet worden voorzien. Ik denk bijvoorbeeld aan seksuele afpersing. Ik ben blij dat de Minister zegt: dat gaan we gewoon doen en dat wordt meegenomen in de algehele modernisering. Die zie ik graag tegemoet. Ik maak van de gelegenheid gebruik om als opvolger van het Kamerlid Van der Steur ook van mijn kant mijn sympathie uit te spreken tegenover de heer Van Nispen ten aanzien van schadevergoeding. Ik snap dat een en ander moet worden uitgezocht. Wellicht is het vanwege technische en

juridische complicaties lastiger dan het op het eerste oog lijkt, maar dan moeten we dat wel eerst goed hebben onderzocht. Ik begrijp dat de Minister dat ook gaat doen. Laat mijn opmerking nog een kleine extra stimulans zijn.

Tot slot het punt van de Green Notices. Ik heb het met name over de situatie waarin Nederland een Green Notice doet uitgaan richting de Filipijnen. Aangezien Nederland zich heeft ingezet voor financiering van Interpol, neem ik aan dat wij goed zijn aangesloten ingeval een Green Notice ons bereikt over iemand met een recidiverisico in verband met kindermisbruik.

De heer **Van Nispen** (SP):

Voorzitter. Laat ik beginnen met het uitspreken van mijn dank aan de collega van de VVD voor zijn sympathiebetuiging voor het SP-voorstel van drie jaar geleden om downloaders van kinderporno financieel te treffen. Het is immers geen slachtofferloos delict. De Minister zegt dat het ingewikkeld is. Hij stelt dat er per se een wetswijziging nodig is. In gevallen waarin geen schadevergoedingsmaatregel kan worden opgelegd omdat zich geen slachtoffer heeft gemeld, kun je ook nagaan of hiermee rekening kan worden gehouden in het vorderingsbeleid van het OM en of er geen boete kan worden opgelegd. Ik hoop dat de Minister dit voorstel via die lijn positief wil bekijken en hierop op korte termijn wil terugkomen. Voor de zomer komt hij ook terug op zijn gesprek met het Meldpunt Kinderporno. Dat lijkt mij heel goed. Het meldpunt moet beschikken over de middelen om zijn goede werk voort te zetten en zo mogelijk uit te breiden. Met name voor Stop it Now! is de situatie problematisch. Het is goed dat de Minister zijn collega van VWS erbij betreft, juist ook vanwege de zorgverzekering en de anonieme bellers. Het bedrijfsleven krijg je, zoals gezegd, niet warm voor een bijdrage. Het zou vreemd zijn als we een discussie zouden moeten voeren over de vraag of het effectief bijdragen aan het voorkomen van kindermisbruik nu wel of niet een overheidstaak is. Ik denk niet dat we in die discussie terecht moeten komen. Ik hoop dat de Minister dit heel positief wil beoordelen.

Mijn laatste punt gaat over Notice-and-Take-Down. Eén Nederlandse hoster doet nog niet mee. Het is goed dat de Minister Ecatel nu bij naam heeft genoemd. Zelf zou ik niet willen wachten op de wet computercriminaliteit III, hoezeer de Minister daar ook op wijst. Ik wil benadrukken dat de Minister in gesprek gaat met het OM om te bezien of er vervolgstappen nodig zijn, met de nadruk op «vervolg». Ik hoop dat dit wordt vervolgd.

De heer **Van Laar** (PvdA):

Voorzitter. We danken de Minister voor de antwoorden in eerste termijn. Ik ben blij met de steun die de Minister uitsprak voor het EOKM. Welke vorm die steun precies krijgt, horen we voor de zomer.

Voor een deel heb ik wel een déjà-vugevoel. Drie jaar geleden nam ik ook een AO Kinderporno van een collega over. Voor een deel lijken de antwoorden op de antwoorden die toen werden gegeven. Dat geldt voor de schadevergoeding en ook voor de reisbeperkingen en het voorkomen dat verdachte personen opnieuw slachtoffers maken. Het antwoord is gewoon exact hetzelfde: er worden weinig beperkingen opgelegd en we bekijken de mogelijkheden tot verruiming. Misschien is het tijd om de Minister te vragen om een indrukwekkend pakket aan mogelijke maatregelen die zedendelinquenten, zeker in verband met kindermisbruik, moeten beperken in hun bewegingsvrijheid. Zeker als delinquenten al eens veroordeeld zijn, moet worden voorkomen dat ze in afwachting van hun rechtszaak opnieuw slachtoffers maken. Het wordt tijd voor een steviger pakket. Wij hopen dat de Minister hierover snel een brief naar de Kamer kan sturen.

Bij de voorlichting heb ik eenzelfde gevoel. Natuurlijk, er zijn voorlichtingsinitiatieven over sexting en over gedrag, maar de vraag is of die

initiatieven ook indrukwekkende resultaten laten zien. Daarover zegt de Minister niks. We weten welke lespakketten er zijn en welke voorlichting er wordt gegeven, maar wat is nu het resultaat? Weten kinderen van 13 welke volgers ze toevoegen? Weten ze wat er gebeurt als ze een bepaald soort foto naar hun vriendje of vriendinnetje sturen, of wat er kan gebeuren? Het antwoord daarop is: nee. Dan moeten we dus nog werk verrichten. Ik heb van de Minister niet gehoord welk werk hij gaat verrichten om de voorlichting te verbeteren. Ook op dit punt horen we in de tweede termijn graag meer ambitie.

Mevrouw **Bergkamp** (D66):

Voorzitter. Ik dank de Minister voor zijn antwoorden. We kijken uit naar de wetsbehandeling moderniseren zedenwetgeving in het najaar. Ik ben blij dat de Minister erkent dat er een belangrijke rol is weggelegd voor ouders bij het voorkomen van vreselijke situaties via social media. Ik onderken net als mevrouw Van Toorenburg dat ook het onderwijs een rol heeft als het gaat om mediawijsheid.

Het is belangrijk dat de Minister in gesprek gaat met Stop it Now!. Deze organisatie doet goed werk. We vinden wel dat het bereik en de bekendheid vergroot mogen worden. De Minister heeft toegezegd in gesprek te gaan en de Kamer voor de zomer over de uitkomsten te informeren.

Ik ben ook blij met de toezegging dat de Minister nagaat wat de ervaringen in het buitenland met supportgroepen zijn, in Canada maar ook in het Verenigd Koninkrijk. 70% reductie in recidive is toch een mooi percentage. Ik zou zoiets ook graag in Nederland willen.

Fijn dat de Minister inzake kinderseksuïerisme in zijn voortgangsrapportage terugkomt op het effect van de motie van mijn oud-collega Berndsen.

Ik heb nog twee vragen. Er zijn veel meldingen. Hoe vaak leidt een melding tot een veroordeling? Het kan dat de Minister dit al heeft gezegd. Zo niet, dan blijft de vraag opportuun. Is de capaciteit voldoende? De Minister geeft aan: kijkend naar de prioriteiten gaat het lukken. Maar toch, er is meer aandacht, er zijn meer meldingen en ook meer veroordelingen. Leidt een en ander niet tot krapte in de capaciteit?

De heer **Öztürk** (Groep Kuzu/Öztürk):

Voorzitter. Kinderverkrachters verdienen geen tweede kans met onze kinderen. Met verplichte chemische castratie beschermen we onze kinderen tegen kinderverkrachters en pedoseksuelen. Procedures en technische belemmeringen mogen deze harde aanpak niet tegenhouden. Ik wil een VAO aanvragen om een motie te kunnen indienen en de Kamer te vragen of wij wegen en mogelijkheden kunnen vinden om verplichte chemische castratie in Nederland mogelijk te maken.

Ik vind het bijzonder jammer dat de Minister zonder juridisch onderzoek, uit de losse pols, zegt dat het wettelijk niet kan, terwijl het in andere landen is ingevoerd en Kamerleden tien jaar geleden al moties hierover hebben ingediend. Dat vind ik bijzonder jammer, maar goed, de discussie zullen we voortzetten in de Kamer.

De heer **Van der Staaij** (SGP):

Voorzitter. Ik wil de Minister bedanken voor zijn beantwoording en zijn toezegging om op een aantal punten terug te komen in de voortgangsrapportage.

Ik sluit me op het punt van Stop it Now! aan bij wat hierover is gezegd door mijn collega's. Bezien moet worden hoe dit goede werk kan worden voortgezet. Ook het punt van de SP, het financieel treffen van downloaders, wil ik graag tot het mijne maken.

Voorzitter: Van Oosten

Mevrouw **Van Toorenborg** (CDA):

Voorzitter. Misschien is het wat ongebruikelijk, maar ik wil me wat minder richten tot de Minister en wat meer tot mijn collega's in de Kamer. Ik hoor allerlei enthousiaste dingen van de Partij van de Arbeid over het beperken van de bewegingsvrijheid. Had dan niet gestemd tegen het initiatief dat dit mogelijk maakte. Kom dan tot inkeer en praat met de collega van Veiligheid en Justitie om door te pakken. Gelukkig heeft het voorstel het gehaald, maar niet dankzij de Partij van de Arbeid. D66 wil ik oproepen om de collega die zich bezighoudt met privacy een beetje te temperen als het gaat om wetgeving inzake computercriminaliteit, hostingproviders en dergelijke. We roepen de Minister op om er een tandje bij te zetten. Dat is prima, maar laten wij als Kamer dan ook kritisch kijken naar onze weerstanden.

Aan de Minister heb ik één verzoek.

De voorzitter:

Het is haast uitlokking, mevrouw Van Toorenborg. U deed het erom, ik ken u een beetje. Ik geef mevrouw Bergkamp het woord voor een korte reactie op uw opmerking.

Mevrouw **Bergkamp** (D66):

Ik ken mevrouw Van Toorenborg ook wel een beetje. Natuurlijk kijken wij altijd heel serieus naar voorstellen. Misschien zijn wij een partij die heel kritisch is als het gaat om privacy, maar wij zijn ook een partij die niet voor de Bühne met allerlei voorstellen wil komen. Wij willen met maatregelen komen die daadwerkelijk werken. Als mevrouw Van Toorenborg mij kan verzekeren dat dit heel effectief is in de bestrijding van kinderporno, dan neem ik dit ter bespreking mee naar mijn fractie. Kan zij mij dat verzekeren?

Mevrouw **Van Toorenborg** (CDA):

Ja, want dat kan. Wij hebben een hoorzitting gehad met het Openbaar Ministerie en de politie. Wij hebben gesprekken gevoerd met rechters en die hebben ons indringend verzocht om stappen te zetten ten aanzien van maatregelen in het kader van de wet computercriminaliteit III. Dat leidde tot een enorme weerstand. Men groef zich bijna in. Ik roep D66 op om op dit punt minder vanuit privacy te denken – privacy is zo heilig! – waardoor iedereen van alles kan doen op internet. Daar gebeuren echt afschuwelijke dingen. Sta naast ons om de wet computercriminaliteit III doorgevoerd te krijgen. Dan kunnen we misschien eindelijk echt iets doen.

Mevrouw **Bergkamp** (D66):

Ik vind de oproep om daar nog eens goed naar te kijken heel terecht, maar soms gaat het CDA te gemakkelijk om met privacy. In een hoorzitting wordt er van alles uitgewisseld, maar ik wil weten hoe het zit in de landen om ons heen. Misschien heeft men daar al wel wetgeving op dit vlak. Werkt die in de praktijk? Er moet nu eenmaal een partij in de Kamer zijn die hoeder is van de rechtsstaat en de privacy. Wij zijn daar kritisch op, maar natuurlijk zijn wij bereid om samen met mevrouw Van Toorenborg na te gaan wat wel werkt en wat niet.

De voorzitter:

Mevrouw Van Toorenborg mag hier nog op reageren en daarna vervolgt zij haar bijdrage.

Mevrouw **Van Toorenborg** (CDA):

Prima, want de Minister zal hierop ongetwijfeld terugkomen in zijn beantwoording. Het succes van de voorstellen uit het buitenland heeft

Nederland aangezet tot navolging. Wij lopen op dit punt dramatisch achter, en dat heeft niets te maken met de vraag waarvoor je staat. Uiteindelijk wil je alleen maar staan voor de kinderen die op deze gruwelijke manier slachtoffer worden. We moeten dit met elkaar aanpakken en deze wet is daartoe een goed middel.

De voorzitter:

Ik zie dat mevrouw Bergkamp nog wil reageren.

Mevrouw Bergkamp (D66):

Eén opmerking nog. We hebben hetzelfde doel voor ogen. Ik vind het een zwaktebod om te zeggen «wij staan voor kinderen» als een ander kiest voor een ander instrument. Wij staan ook voor kinderen, mevrouw Van Toorenburg, maar soms hebben wij een verschil van mening hebben over de weg daarnaartoe. Daarvoor hebben wij het debat; dat is democratie. Ik wil echter geen afbreuk doen aan het doel, waar ook D66 voor staat.

De voorzitter:

Ik geef mevrouw Van Toorenburg de gelegenheid om hierop kort te reageren. Daarna geef ik het woord aan de heer Van Nispen voor een interruptie.

Mevrouw Van Toorenburg (CDA):

Ik zeg het oprecht gemeend. In de hoorzitting hebben we van vertegenwoordigers van de rechtspraak, het Openbaar Ministerie en de politie gehoord dat men met de handen in het haar zit. Er werd gezegd: we moeten nu doorschakelen, we kunnen ons niet meer verschuilen achter de opmerking dat computervrijheid het hoogste goed is. Daarom zeg ik het zo indringend. De Kamer moet soms willen zien wat er moet gebeuren. De politie, het Openbaar Ministerie en de rechters roepen ons op om een stap te zetten. Laten wij niet alleen naar het kabinet kijken, maar ook de hand in eigen boezem steken en de benodigde ruimte bieden. Dat was mijn indringende oproep.

De voorzitter:

Die boodschap hebt u duidelijk verwoord. De heer Van Nispen wil ook interrumperen.

De heer Van Nispen (SP):

Het is meer een korte opmerking. Ik ben zelf niet de woordvoerder ten aanzien van de wet computercriminaliteit III en ik denk ook niet dat wij dat debat hier moeten voeren. Ik weet wel dat we ook naar de privacy moeten kijken en naar de effectiviteit van bepaalde maatregelen en voorstellen. Ik denk dat de hele Kamer bereid is om dat heel serieus te doen. Mijn collega is ook aanwezig geweest bij de hoorzitting. Wij roepen de regering op om juist rechtswaarborgen in te stellen. Als bij de hackbevoegdheid sprake is van verregaande inbreuken op grondrechten, moet daarvoor ook toestemming worden gegeven, op een steeds hoger niveau, bijvoorbeeld door de officier van justitie of de rechter-commissaris. Daar ligt volgens mij de kern van de discussie, daar komt de kritiek vandaan.

Mevrouw Van Toorenburg (CDA):

Het was opvallend dat iedereen tijdens de hoorzitting dacht dat er geen rechtswaarborgen waren, terwijl ze gewoon opgelepeld konden worden door het Openbaar Ministerie. Ze staan gewoon in de wet en ook het kabinet heeft dat een paar keer gezegd. Laten we daar dan ook van uitgaan. Dat is mijn indringende oproep. Ik doe dat niet voor niets. Ik ben woordvoerder ten aanzien van beide wetten. Ik heb gezien wat de rechtswaarborgen zijn. Wij staan naast elkaar als het gaat om het toezicht

op een juiste uitvoering. Er zijn waarborgen, dus de doembeelden zijn onterecht. Objectief gezien ligt de waarheid elders.

De heer **Van Nispen** (SP):

Dat objectief gezien de waarheid ergens anders ligt, kan mevrouw Van Toorenborg niet stellen. Iemand kan zelf beoordelen of hij het voldoende vindt dat een officier van justitie toetst, of dat hij het gepaster vindt dat de rechter-commissaris toetst. Het lijkt heel abstract, maar daar gaat het uiteindelijk wel over. Er is geen absolute waarheid, iedere fractie mag uiteindelijk zelf toetsen. Ik denk niet dat wij hier een debat moeten voeren over de wet computercriminaliteit III. Volgens mij hebben wij hetzelfde doel. Gun fracties de vrijheid om hier vanuit hun eigen perspectief naar te kijken en te toetsen of een en ander aan alle maatstaven voldoet.

De **voorzitter**:

Tot slot mevrouw Van Toorenborg.

Mevrouw **Van Toorenborg** (CDA):

Ja, maar als wij dan in een hoorzitting horen zeggen dat er geen toetsing is, terwijl die gewoon in de wet staat, is kritiek mijns inziens terecht. Laten we nagaan of het voldoende is. Dat is belangrijk. We moeten nu niet het wetsvoorstel behandelen, maar laten we er wel voor zorgen dat het zo snel mogelijk kan worden ingevoerd.

Ik heb nog een laatste punt: het reisverbod. De Minister heeft aangegeven dat hij hiernaar wil kijken, maar dat mag niet betekenen dat alles stil komt te liggen. Er is al een mogelijkheid om te voorkomen dat mensen uitreizen. Feitelijk moet je onder toezicht staan en als je elders bent, sta je niet meer onder toezicht. Waarom dan schutterig doen en zeggen dat iemand niet mag worden beperkt in zijn bewegingsvrijheid? Als iemand die onder toezicht staat zich in Thailand bevindt, kun je niet zien wat hij doet.

Voorzitter: Van Toorenborg

De **voorzitter**:

De Minister kan direct antwoorden.

Minister **Van der Steur**:

Voorzitter. Dank voor de vragen. Laat ik beginnen bij de heer Van Laar, die zegt: het lijkt wel of ik hetzelfde hoor als drie jaar geleden. Ik vind dat ik moet opmerken dat dit geen recht doet aan de mensen die de afgelopen drie jaar zo ongelooflijk hard hebben gewerkt om het beleid met veel succes uit te voeren. Er zijn grote resultaten geboekt, er zijn vele strafzaken geweest en wij hebben ongelooflijk veel gedaan op het gebied van preventie en repressie. Verder hebben wij wetgeving aangepast en onderzoeken van de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen besproken. Al jaren is er 150 fte beschikbaar. De heer Van Laar is vergeten dat drie jaar geleden één woord telkens werd uitgesproken, door iedere woordvoerder: plankzaken. Dat woord is in dit algemeen overleg niet aan de orde geweest. Waarom niet? Omdat er geen plankzaken meer zijn. Ik weet dat de heer Van Laar het zei uit heel goede bedoelingen, maar met zijn opmerking dat er niets veranderd lijkt, doet hij geen recht aan de inzet van de afgelopen jaren. Er is ontzettend veel veranderd, in positieve zin. Dag in, dag uit wordt er door heel veel mensen hard gewerkt om dit afschuwelijke fenomeen effectief aan te pakken.

De heer **Van Laar** (PvdA):

Voor sommige Kamerleden is het een gewoonte om collega's woorden in de mond te leggen en vervolgens tot de aanval over te gaan. Dat is een

bekende debattechniek en het is jammer dat de Minister die nu gebruikt. Ik heb nergens gezegd dat de aanpak niet is verbeterd. Sterker nog, ik heb in mijn eerste termijn duidelijk gezegd dat er flinke verbeteringen zijn en dat wij daar blij mee zijn. Ik heb echter ook gezegd dat we er nog niet zijn en dat ik op twee punten een déjà-vugevoel had. Die punten heb ik in mijn tweede termijn duidelijk uitgelegd. Ik hoop dat de Minister daarop kan antwoorden.

Minister Van der Steur:

Dank voor de nadere toelichting van de zijde van de heer Van Laar. Ten aanzien van die reisbeperkingen moeten we ons goed realiseren – de heer Van Laar weet dit, gegeven zijn achtergrond en het belangrijke werk dat hij op dit terrein heeft gedaan, zelfs nog beter dan ik – dat de meeste mensen die worden veroordeeld voor kindersekstoerisme, in het buitenland worden veroordeeld. Wij werken er keihard aan mee om dat voor elkaar te krijgen, daarom hebben wij in Manilla een liaisonofficier, die niet alleen op de Filipijnen werkt maar in heel Zuidoost-Azië. Over een aantal landen daar maken we ons echt wel zorgen, omdat het de vraag is of de politieautoriteiten in het land zelf wel voldoende energie stoppen in en ook prioriteit geven aan de opsporing en vervolging van mensen die zich in hun land schuldig maken aan dit afschuwelijke misdrijf. De noodzaak tot het beperken van de reisbewegingen in Nederland ten aanzien van mensen die hier worden veroordeeld, doet zich niet in elke zaak voor, vandaar dat wij weliswaar een indrukwekkend pakket maatregelen hebben maar tegelijkertijd steeds een afweging moeten maken hoe we een en ander zo effectief mogelijk toepassen, ook omdat we niet willen dat een maatregel geen standhoudt. Zelf vind ik dat er de afgelopen jaren weinig lijkt te zijn gedaan op het gebied van reisbewegingen. Om die reden heb ik toegezegd dat ik het Openbaar Ministerie zal vragen om hierover nog eens te spreken met mij.

De heer Van Laar (PvdA):

Ik ben blij dat de Minister erkent dat er weinig is gedaan. Hij deelt dus mijn déjà-vugevoel op dit punt. Het is duidelijk dat we op één lijn zitten. Ik wil de Minister wel op het hart drukken dat de grenzen aan het vervagen zijn tussen kindersekstoeristen en kinderpornokijkers. Kinderporno wordt steeds vaker op bestelling gemaakt, vaak live. Mensen die kinderporno bestellen, gaan vaak kinderen opzoeken die ze in de video's hebben gezien. De grenzen vervagen, dus zou ik goed kijken of voor ouders die in Nederland worden vervolgd voor het kijken naar of het bezitten van kinderporno, reisbeperkende maatregelen op hun plek zijn.

Minister Van der Steur:

De heer Van Laar heeft gelijk als hij zegt dat de grenzen aan het vervagen zijn. Een afschuwelijk voorbeeld hebben we gezien in het kader van het Sweetie-project, zo'n twee jaar geleden. Daarmee werd het op afstand bestellen van bepaalde beelden en filmmateriaal mogelijk gemaakt. Naar ik meen 100.000 mensen uit de hele wereld kwamen daarop af. We hebben gezegd dat we dit project verder willen brengen om te bezien of in sommige gevallen vervolging mogelijk is. In dit geval was dat niet aan de orde. Op mijn beurt wil ik zeggen dat de heer Van Laar mij geen woorden in de mond moet leggen. Ik heb gezegd dat er ongelooflijk veel gebeurt, ook op het gebied van de reisbeperkingen, met name om ervoor te zorgen dat mensen die zich schuldig maken aan kindersekstoerisme in het desbetreffende land worden veroordeeld. Volgens mij hebben we vorig jaar nog met elkaar gewisseld dat het in Nederland vaak buitengewoon ingewikkeld is om het strafrechtelijke bewijs rond te krijgen als het misdrijf in het buitenland is gepleegd. Het is van essentieel belang dat de landen waar kindersekstoerisme plaatsvindt, ook doen wat ze moeten doen en dat wij hen daarin zo veel mogelijk ondersteunen.

Het tweede punt van de heer Van Laar ging over de voorlichting. Hij vroeg naar de resultaten daarvan. Hij zal dit punt moeten opnemen met de collega van OCW, die daarvoor de primaire verantwoordelijkheid draagt. Ik beschik in ieder geval niet over een lijst van resultaten op dat gebied. Bovendien zijn sexting, sexchatting en dergelijke in ontwikkeling, het zijn relatief nieuwe fenomenen.

De heer Van Oosten zei dat hij blij was dat wij alle punten meenemen in de zedenwetgeving. Ik zie zijn opmerking als een stimulans. Wij zijn inderdaad goed aangesloten bij Green Notices. Dat is belangrijk voor het geval er iemand terugkeert die zich schuldig heeft gemaakt aan kinderseksstoerisme. Veel belangrijker is dat de doellanden van kinderseksstoerisme zijn aangesloten, vandaar dat wij het project hebben gefinancierd. Tegen de heer Van Nispen heb ik gezegd dat ik graag kijk naar het voorstel om een boete op te leggen. Ik zal daar ook over spreken met het Openbaar Ministerie. Dat geldt ook voor het vervolgingsbeleid – de heer Van Nispen maakte een mooie woordgrap – ten aanzien van die ene provider die niet meedoet. Ik zal de Kamer voor de zomer informeren over Stop it Now!, mede naar aanleiding van het gesprek dat ik met mevrouw Gerkens en de haren zal hebben.

De heer **Van Nispen** (SP):

Ik ben benieuwd wanneer de Minister zijn reactie op het voorstel, dat hier inmiddels brede steun geniet, aan de Kamer terugkoppelt.

Minister **Van der Steur**:

Dat zal ik meenemen in de voortgangsrapportage. Dan kan ik het integreren in de informatie aan de Kamer.

Ik kom op de vragen van mevrouw Bergkamp. Zij vroeg naar de supportgroepen. Daar moeten we nog even naar kijken. Ik zal in de voortgangsrapportage meenemen wat er op dit terrein bestaat. Er is natuurlijk wel het een en ander, maar dat heb ik nu even niet paraat. Ik kom hier op terug.

Is de capaciteit voldoende, vroeg mevrouw Bergkamp. Ik heb deze vraag ook in de eerste termijn beantwoord. Ja, de capaciteit is voldoende voor datgene waarvan we vinden dat we dat moeten doen. Betekent dat dat we alles doen wat we zouden kunnen doen? Nee, maar dan praten we over een capaciteit die we niet kunnen realiseren. We doen wat we moeten doen en we hebben daarin prioriteiten gesteld. We richten ons primair op het bevrijden van slachtoffers en het voorkomen van misbruik. Hoeveel meldingen en hoeveel veroordelingen waren er? Eigenlijk is dat dezelfde vraag die de heer Van der Staaij stelde. Ik zal hierover contact opnemen met de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen en laat de uitkomst nog even weten.

Mevrouw **Bergkamp** (D66):

Ik heb nog een vraag over de capaciteit. Er is meer aandacht, er zijn meer meldingen en waarschijnlijk ook meer veroordelingen. Moet er dan niet ook meer capaciteit zijn? Of wordt het allemaal op basis van die prioriteiten opgelost?

Minister **Van der Steur**:

Heel simpel, voor elke activiteit die de politie onderneemt is meer capaciteit altijd inzetbaar. Dat geldt hier ook. De vraag is of dat kan en hoe dan. We hebben beperkingen, hoe we het ook wenden of keren, en die zullen we waarschijnlijk ook altijd houden. We doen wat we moeten doen en we doen dat ook heel effectief en efficiënt. We hebben het niet meer over plankzaken, alleen over werkvoorraad. We kunnen dus alles oppakken dat opgepakt moet worden binnen de bestaande prioriteitstelling. Kan ik er morgen 1.000 mensen bij krijgen? Dat zal wel kunnen, al

weet ik niet waar we ze moeten laten. De realiteit is echter dat we daar niet over beschikken.

Mevrouw **Bergkamp** (D66):

Het is belangrijk dat de Minister aangeeft dat hij vindt dat hij voldoende capaciteit heeft om kinderporno aan te pakken. Ik denk dat dit een belangrijke uitspraak is. We nemen die even voor waar aan.

Minister **Van der Steur**:

Dank u wel.

De heer Öztürk heeft gezegd dat hij het punt van de verplichte chemische castratie in een motie wil vervatten. Ik denk dat we het debat daarover in de plenaire zaal kunnen voortzetten.

Ik dank mevrouw Van Toorenburg voor haar opmerkingen over de wet computercriminaliteit III. Ik wil, los van de gedachtewisseling tussen de leden, opgemerkt hebben dat de wet computercriminaliteit III op heel veel terreinen, niet alleen op dit terrein, echt een noodzakelijke modernisering en innovatie is ten opzichte van de bestaande mogelijkheden en capaciteiten. Blijven we daarbij zorgvuldig naar de privacy kijken? Ja, maar ik vind wel dat we op dit punt ook naar de toekomst moeten blijven kijken. De ontwikkelingen die we nu zien, met sexting, sexchatting, grooming en sextortion, zijn maar simpele voorbeelden van misbruik van de mogelijkheden die de computer biedt, maar er zijn er natuurlijk veel meer. Denk aan cybercrime, cybersecurity; het palet is heel breed en dat zal de komende jaren niet minder worden. We moeten onze mensen de middelen geven die nodig zijn, op dit terrein maar ook op vele andere terreinen, om op de virtuele snelweg te kunnen optreden.

De heer **Öztürk** (Groep Kuzu/Öztürk):

Ik heb gezegd dat de Minister uit de losse pols zei dat een verplichte chemische castratie wettelijk niet kan. Ik heb gevraagd of hij hiernaar onderzoek heeft laten doen en of hij het juridisch kon onderbouwen. Hij kan zeggen: jongens, ik had dat niet moeten doen; ik zal de Kamer voor het VAO schriftelijk laten weten wat de eventuele wettelijke belemmeringen zijn. Nu al uit de losse pols zeggen dat het juridisch niet kan, vind ik niet sterk voor een Minister van Justitie.

Minister **Van der Steur**:

Ik heb er geen enkel bezwaar tegen om inzicht te geven in de onderzoeken die we in het verleden hebben gedaan en te beredeneren waarom het in ons stelsel niet kan. De vraag is alleen wanneer. Binnen een week lukt niet, dus voor het VAO kan niet. Als ik dit punt mag meenemen in de voortgangsrapportage, kan ik een zorgvuldige onderbouwing geven van de reden – hierover hebben we de afgelopen jaren al een paar keer met elkaar van gedachten gewisseld – waarom het niet kan.

De heer **Öztürk** (Groep Kuzu/Öztürk):

Als de Minister zegt dat het juridisch niet kan, schrikt hij veel partijen af. Vervolgens zegt hij: ik kan het niet binnen een week onderbouwen. Dat is niet met elkaar te rijmen. De Minister moet ofwel zijn redenering onderbouwen ofwel zijn redenering terugnemen en zeggen: er zijn wettelijke mogelijkheden, want in Polen heeft men ervoor gekozen. Als het niet zou kunnen had de Europese Unie ingegrepen. Het is het een of het ander.

Minister **Van der Steur**:

Dan moet de heer Öztürk zijn vraag anders stellen. Als hij mij vraagt om in een half A4'tje op te schrijven waarom ik vind dat het niet kan, zal ik onder andere verwijzen naar het EVRM. Als hij over de onderzoeken geïnformeerd wil worden, heb ik meer tijd nodig dan een paar dagen. De heer

Öztürk vroeg: wilt u mij de onderzoeken laten zien waaruit blijkt dat het niet kan? Dat kan ik, want in de loop der jaren hebben we heel wat ervaring opgedaan. Ik krijg dat echter niet voor het VAO voor elkaar, want ik neem aan dat dit voor volgende week zal worden geagendeerd. Als de heer Öztürk het precies wil weten, dus als de reikwijdte van zijn vraag is zoals die in eerste instantie was – laat mij zien wat er in de afgelopen jaren op dit terrein allemaal is onderzocht – dan moet ik dit meenemen in de voortgangsrapportage. Als hij mij vraagt om op te schrijven wat ik vind, kan ik dat heel kort doen en dan heeft de Kamer dat volgende week.

De voorzitter:

Tot zover vraag en antwoord van deze interruptie. Ik kijk even naar de heer Öztürk. Puur procedureel: wilt u bij dezen een VAO aanvragen over deze problematiek of wilt u wachten op een brief van de Minister? U knikt bevestigend dat u een VAO wilt aanvragen. Hiermee wordt een VAO aangemeld voor de plenaire agenda.

De heer Van Laar (PvdA):

De Minister verwees naar de collega van OCW voor de resultaten van de voorlichting. Wellicht kan de uitkomst van deze navraag ook worden meegenomen in de voortgangsrapportage.

Minister Van der Steur:

Dat is prima, maar ik ging ervan uit dat er wellicht eerder een gelegenheid was om dit punt met de collega van OCW te bespreken. Als dat niet zo is, neem ik het gewoon mee in de voortgangsrapportage.

De heer Van der Staaij (SGP):

Mij was even onduidelijk of wij nu wel of niet een uitvoerige brief krijgen over de juridische aspecten van chemische castratie, een punt dat inderdaad telkens weer naar voren komt in de debatten. De afgelopen tien jaar gebeurde dat zo'n beetje om de twee à drie jaar. Ik zou het goed vinden om de rapporten ook te zien en het VAO pas te houden nadat we die rapporten hebben gezien.

De voorzitter:

Als iemand een VAO aanvraagt, wordt dat aangemeld. Dan is het aan de Voorzitter van de Kamer om uit te maken wanneer het wordt geagendeerd. U kunt daarbij ook een rapport aanvragen. Ik zeg dit vanwege de procedure.

De heer Van der Staaij (SGP):

Het gebeurt toch ook wel dat wordt gezegd: eerst een brief en dan het VAO? Anders krijgen we wel een raar type ...

De voorzitter:

Dat vroeg ik net aan de heer Öztürk en hij gaf aan dat hij een VAO wilde. Dat is het ingewikkelde.

De heer Öztürk (Groep Kuzu/Öztürk):

Wat de juridische kant betreft kan het snel. Daar hoeft de Minister niet een paar maanden over te doen. Hij kan volgende week al zeggen wat de juridische kaders voor zijn redenering zijn. Die onderzoeken hebben we. Via Parlís en het ambtelijk apparaat kunnen we die krijgen, neem ik aan. Daar hoeven we niet drie of vier maanden op te wachten. Laten wij het VAO volgende week houden.

De voorzitter:

Prima, dat is het recht van ieder Kamerlid. Er komt een VAO, zo snel mogelijk. Kan de Minister nog even reageren op de vraag van de heer Van der Staaij?

Minister Van der Steur:

Ik begrijp het punt van de heer Van der Staaij heel goed, maar die gelegenheid wordt mij niet geboden. Ik zal in die korte tijd zo veel mogelijk verwijzen naar onderzoeken. Ik zal de Kamer voor het VAO – ik ga ervan uit dat dat volgende week plaatsvindt – een briefje sturen waarin ik nog even toelicht waarom ik heb gezegd wat ik heb gezegd.

De voorzitter:

Ik lees nog even de toezeggingen voor.

- De Minister zal de Kamer voor de zomer van 2016 informeren over de uitkomsten van het gesprek met het EOKM.
- De Minister zei eerst dat hij het aspect van de schadevergoeding zou meenemen in het wetsvoorstel zedenwetgeving, maar nadien zei hij dat hij het liever meeneemt in de voortgangsrapportage, waarin de Kamer ook wordt geïnformeerd over de Green Notices, buddy's en COSA-trajecten.
- De Minister zal de Kamer informeren over de uitkomst van het overleg met de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen.

De heer Van der Staaij (SGP):

Nog even op dat punt van die chemische castratie. Er was ook de mogelijkheid dat de Minister er rustig naar zou kijken om er in de voortgangsrapportage op terug te komen. Dat zou mijn voorkeur hebben boven een debat met moties volgende week. Als de Minister dat zou willen toezeggen – dat kan sowieso – dan kan de heer Öztürk bezien of hij dit niet wil afwachten alvorens hierover moties in te dienen.

De heer Öztürk (Groep Kuzu/Öztürk):

Als het voor de zomer kan en als we dan ook alle stukken hebben, laat ik me alsnog overtuigen door mijn collega.

Minister Van der Steur:

Het wordt steeds ingewikkelder. Ik wil die voortgangsrapportage graag naar voren halen. Het rapporteren gebeurt volgens een cyclus en er is net een voortgangsrapportage uitgebracht. De volgende komt in het najaar. Dan kan ik misschien toch beter ... Ik zal twee dingen doen. In de voortgangsrapportage in het najaar zal ik hieraan uitgebreid aandacht besteden. Dat geeft mij ook de mogelijkheid om in het VAO te zeggen dat de motie het beste kan worden aangehouden, zodat we die kunnen betrekken bij de voortgangsrapportage. Het is aan de leden om te bezien wat ze daarmee doen. Daarnaast zal ik zorgen voor een kort briefje waarin ik aangeef waarom ik heb gezegd wat ik heb gezegd.

De voorzitter:

We kunnen hier heel lang over doorpraten, maar zo gaan we het doen. Er wordt een VAO aangevraagd en daarin kunnen we verder discussiëren over het hoe en wat.

Sluiting 17.32 uur.